Wersja ostateczna
październik 2020 r.

WERSJA ROBOCZA

International Ethics Standards Board for Accountants®

Zmiany do Kodeksu uwydatniające rolę zawodowego księgowego i jego oczekiwane mentalne nastawienie

IESBA International Ethics Standards Board for Accountants®

PIBR Polska Izba Biegłych Rewidentów

Niniejszy dokument został opracowany i zatwierdzony przez International Ethics Standards Board for Accountants® (IESBA®).

O IESBA

IESBA jest międzynarodową niezależną radą ustanawiającą standardy. Jej misją jest służenie interesowi publicznemu przez ustanawianie norm etycznych, w tym wymogów dotyczących niezależności audytora, których celem jest podnoszenie poprzeczki w odniesieniu do etycznego postępowania i praktyki dla wszystkich zawodowych księgowych przez opracowanie obszernego światowego *Kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowych standardów niezależności)* (Kodeks).

IESBA jest przekonana, że jeden zestaw wysokiej jakości norm etycznych podnosi jakość i zwiększa spójność usług świadczonych przez zawodowych księgowych, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu zaufania publicznego do zawodu księgowego. IESBA ustanawia standardy działając w interesie publicznym, korzystając z doradztwa IESBA Consultative Advisory Group (CAG) i pod nadzorem Public Interest Oversight Board (PIOB).

Niniejsza wersja zmian do Kodeksu została zatwierdzona przez Public Interest Oversight Board (PIOB), która stwierdziła, że dokument został opracowany z zachowaniem odpowiednich procesów i zwrócono należytą uwagę na względy interesu publicznego.

WERSJA ROBOCZA

Struktury i procesy wspierające działalność IESBA są udostępniane przez International Federation of Accountants® (IFAC®).

Prawa autorskie © październik 2020, International Federation of Accountants (IFAC). Prawa autorskie, znak handlowy oraz informacje dotyczące zgód, patrz strona 47.

Zmiany do Kodeksu uwydatniające rolę zawodowego księgowego i jego oczekiwane mentalne nastawienie

SPIS TREŚCI

WERSJA CZYSTA	4
ROZDZIAŁ 100	4
ROZDZIAŁ 110	7
PODROZDZIAŁ 111 – UCZCIWOŚĆ	8
PODROZDZIAŁ 112 – OBIEKTYWIZM	8
PODROZDZIAŁ 113 – KOMPETENCJE ZAWODOWE I NALEŻYTA STARANNOŚĆ	9
PODROZDZIAŁ 114 – ZACHOWANIE POUFNOŚCI	9
PODROZDZIAŁ 115 – PROFESJONALNE POSTĘPOWANIE	11
ROZDZIAŁ 120	12
ROZDZIAŁ 200	22
ROZDZIAŁ 220	23
SŁOWNICZEK, W TYM WYKAZ SKRÓTÓW	25
PORÓWNANIE Z OBECNĄ WERSJĄ	27
ROZDZIAŁ 100	27
ROZDZIAŁ 110	30
PODROZDZIAŁ 111 – UCZCIWOŚĆ	31
PODROZDZIAŁ 112 – OBIEKTYWIZM	31
PODROZDZIAŁ 113 – KOMPETENCJE ZAWODOWE I NALEŻYTA STARANNOŚĆ	32
PODROZDZIAŁ 114 – ZACHOWANIE POUFNOŚCI	32
PODROZDZIAŁ 115 – PROFESJONALNE POSTĘPOWANIE	34
ROZDZIAŁ 120	35
ROZDZIAŁ 200	44
ROZDZIAŁ 220	45
SŁOWNICZEK, W TYM WYKAZ SKRÓTÓW	47
DATA WEJŚCIA W ŻYCIE	49

WERSJA ROBOCZA

WERSJA CZYSTA

CZĘŚĆ 1 – PRZESTRZEGANIE KODEKSU, PODSTAWOWE ZASADY I RAMOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE

ROZDZIAŁ 100

PRZESTRZEGANIE KODEKSU

Wprowadzenie

100.1 Cechą wyróżniającą zawód księgowego jest akceptacja odpowiedzialności za działanie w interesie publicznym.

100.2 Zaufanie do zawodu księgowego jest powodem, dla którego przedsiębiorstwa, rządy i inne organizacje angażują zawodowych księgowych w różnego rodzaju obszarach, takich jak sprawozdawczość finansowa i sprawozdawczość przedsiębiorstw, czynności atestacyjne i inne czynności zawodowe. Księgowi rozumieją i zdają sobie sprawę z tego, że to zaufanie opiera się na umiejętnościach i wartościach, jakie wnoszą do czynności zawodowych, których się podejmują. Są to między innymi:

(a) Przestrzeganie zasad etycznych i norm zawodowych;

(b) Wyczucie biznesowe;

(c) Wykorzystywanie specjalistycznej wiedzy w sprawach merytorycznych i innych; oraz

(d) Stosowanie zawodowego osądu.

Stosowanie tych umiejętności i wartości umożliwia księgowym świadczenie doradztwa lub wykonywanie innych czynności, które wypełniają cel, w jakim są wykonywane i na których mogą polegać ich zamierzeni użytkownicy.

100.3 Kodeks określa wysokiej jakości normy etycznego postępowania oczekiwanego od zawodowych księgowych. Normy te powinny zostać przyjęte przez organizacje zrzeszające zawodowych księgowych będące członkami Międzynarodowej Federacji Księgowych (*International Federation of Accountants*, IFAC) lub wykorzystane przez tych członków jako podstawa do opracowania ich własnego kodeksu etyki. Kodeks ten mogą również stosować lub przyjąć podmioty odpowiedzialne za ustanawianie norm etycznych dla zawodowych księgowych w poszczególnych sektorach gospodarki lub krajach, a także firmy tworzące własną politykę w zakresie etyki i niezależności.

100.4 Kodeks określa pięć podstawowych zasad, których powinni przestrzegać wszyscy zawodowi księgowi. Zawiera także ramowe założenia koncepcyjne określające podejście, jakie należy przyjąć w celu identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia przestrzegania tych podstawowych zasad, oraz w przypadku zleceń badania i innych zleceń atestacyjnych – zagrożenia niezależności. Kodeks stosuje również podstawowe zasady i ramowe założenia koncepcyjne do szeregu faktów i okoliczności, z którymi mogą się zetknąć zarówno księgowi zatrudnieni w przedsiębiorstwach, jak i wykonujący wolny zawód.

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

100.5 A1 Wymogi zawarte w Kodeksie oznaczone literą „R" nakładają obowiązki.

100.5 A2 Wskazówki dotyczące zastosowania oznaczone literą „A" dostarczają kontekstu, objaśnień, sugestii dotyczących działań lub spraw do rozważenia, przykładów oraz innych wytycznych, znaczących dla prawidłowego zrozumienia Kodeksu. Celem wskazówek dotyczących zastosowania jest w szczególności pomoc zawodowemu księgowemu w zrozumieniu sposobu zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych do określonego zestawu okoliczności oraz zrozumieniu i przestrzeganiu konkretnego wymogu. Pomimo, że wskazówki dotyczące zastosowania same w sobie nie narzucają wymogu, konieczne jest rozważenie tych materiałów dla właściwego zastosowania wymogów Kodeksu, w tym zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych.

R100.6 Zawodowy księgowy przestrzega Kodeksu.

100.6 A1 Przestrzeganie podstawowych zasad oraz konkretnych wymogów Kodeksu umożliwia zawodowym księgowym wywiązywanie się z ich obowiązków dotyczących działania w interesie publicznym.

100.6 A2 Przestrzeganie Kodeksu wiąże się ze zwracaniem należytej uwagi na cel i zamysł konkretnych wymogów.

100.6 A3 Przestrzeganie wymogów Kodeksu nie oznacza, że zawodowi księgowi zawsze wypełnią swój obowiązek działania w interesie publicznym. Mogłyby wystąpić nietypowe lub wyjątkowe okoliczności, w których zawodowy księgowy uzna, że spełnienie danego wymogu lub wymogów Kodeksu może nie leżeć w interesie publicznym lub miałoby nieproporcjonalne skutki. W takich okolicznościach księgowy powinien skonsultować się z odpowiednim organem, na przykład z organem organizacji zawodowej lub organem regulacyjnym.

100.6 A4 Działając w interesie publicznym przy wykonywaniu swoich zawodowych czynności, zawodowy księgowy bierze pod uwagę nie tylko preferencje lub potrzeby indywidualnego klienta lub zatrudniającej go organizacji, ale także dobro innych interesariuszy.

R100.7 Jeżeli wystąpią okoliczności, w których przepisy prawa lub regulacje uniemożliwią zawodowemu księgowemu przestrzeganie określonych części Kodeksu, te przepisy prawa i regulacje są obowiązujące, a księgowy przestrzega wszystkich innych części Kodeksu.

100.7 A1 Zasada profesjonalnego postępowania wymaga od zawodowego księgowego przestrzegania stosownych przepisów prawa i regulacji. Niektóre systemy prawne mogłyby zawierać postanowienia różniące się lub wychodzące poza zakres postanowień Kodeksu. Księgowi w tych systemach prawnych powinni zdawać sobie sprawę z tych różnic oraz przestrzegać surowszych postanowień, o ile nie zabraniają tego przepisy prawa lub regulacja.

Naruszenia postanowień Kodeksu

R100.8 Paragrafy od R400.80 do R400.89 oraz od R900.50 do R900.55 odnoszą się do naruszenia *Międzynarodowych standardów niezależności*. Zawodowy księgowy, który identyfikuje naruszenie jakiegokolwiek innego postanowienia Kodeksu, ocenia znaczenie tego naruszenia oraz jego wpływ na swoją zdolność do przestrzegania podstawowych zasad. Ponadto, dodatkowo księgowy:

WERSJA

(a) podejmuje wszelkie możliwe działania, tak szybko, jak to możliwe, aby w satysfakcjonujący sposób zareagować na konsekwencje naruszenia; oraz

(b) ustala, czy zgłosić naruszenie odpowiednim stronom.

100.8 A1 Odpowiednie strony, którym naruszenie mogłoby zostać zgłoszone, to strony, które naruszenie to mogłoby zainteresować, organ organizacji zawodowej lub regulacyjny, lub organ nadzoru.

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 110

PODSTAWOWE ZASADY

Postanowienia ogólne

110.1 A1 Istnieje pięć podstawowych zasad etycznych dla zawodowych księgowych:

(a) uczciwość – postępowanie w sposób otwarty i uczciwy we wszystkich powiązaniach zawodowych i gospodarczych;

(b) obiektywizm – dbałość, aby na stosowanie osądów o charakterze zawodowym lub gospodarczym nie wpływały:

(i) uprzedzenia;

(ii) konflikt interesów; lub

(iii) niepożądane oddziaływanie lub niepożądane poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach;

(c) kompetencje zawodowe i należyta staranność – mające na celu:

(i) uzyskanie i posiadanie specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności zawodowych na poziomie wymaganym do zapewnienia, że klient lub zatrudniająca go organizacja uzyskuje kompetentną profesjonalną usługę, opartą na najnowszych standardach technicznych i zawodowych oraz odpowiednim ustawodawstwie; oraz

(ii) zachowywanie staranności i postępowanie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami technicznymi i zawodowymi;

(d) zachowanie poufności – przestrzeganie poufności informacji uzyskanych w wyniku zawodowych i gospodarczych powiązań;

(e) profesjonalne postępowanie – czyli:

(i) postępowanie zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa i regulacjami;

(ii) postępowanie zgodnie z odpowiedzialnością zawodową za działanie w interesie publicznym we wszystkich czynnościach zawodowych i powiązaniach gospodarczych; oraz

(iii) unikanie wszelkich zachowań, o których zawodowy księgowy wie lub powinien wiedzieć, że mogłyby zdyskredytować zawód.

R110.2 Zawodowy księgowy przestrzega każdej z podstawowych zasad.

110.2 A1 Podstawowe zasady etyczne ustalają wzorzec postępowania oczekiwany od zawodowego księgowego. Ramowe założenia koncepcyjne ustalają podejście, którego stosowania wymaga się od zawodowego księgowego w celu przestrzegania podstawowych zasad. Podrozdziały od 111 do 115 określają wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania odnoszące się do każdej z podstawowych zasad.

110.2 A2 Zawodowy księgowy może znaleźć się w sytuacji, w której przestrzeganie jednej z podstawowych zasad koliduje z przestrzeganiem jednej lub kilku innych podstawowych zasad. W takiej sytuacji księgowy mógłby rozważyć konsultację, jeżeli to konieczne anonimowo, z:

- innymi osobami w firmie lub zatrudniającą go organizacją;
- osobami sprawującymi nadzór;
- organizacją zawodową;
- organem regulacyjnym;
- radcą prawnym.

Jednakże, taka konsultacja nie zwalnia księgowego z odpowiedzialności za zastosowanie zawodowego osądu do rozwiązania konfliktu lub, jeżeli to konieczne i o ile nie jest to zabronione przez przepis prawa lub regulację, odsunięcie się od sprawy powodującej konflikt.

110.2 A3 Zachęca się zawodowego księgowego do dokumentowania istoty sprawy, szczegółów wszelkich rozmów, podjętych decyzji oraz uzasadnienia tych decyzji.

PODROZDZIAŁ 111 – UCZCIWOŚĆ

R111.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady uczciwości, która wymaga, aby księgowy był otwarty i uczciwy we wszystkich powiązaniach zawodowych i gospodarczych.

111.1 A1 Uczciwość oznacza rzetelne postępowanie, prawdomówność i posiadanie siły charakteru, aby postąpić właściwie, nawet w obliczu nacisku na to, aby postąpić inaczej lub gdy postąpienie właściwie może mieć negatywne konsekwencje osobiste lub negatywne skutki dla organizacji.

111.1 A2 Właściwe postępowanie obejmuje:

(a) nieustąpienie w obliczu dylematów lub trudnych sytuacji; lub

(b) sprzeciwienie się innym osobom, gdy i o ile wymagają tego okoliczności,

w sposób odpowiedni do okoliczności.

R111.2 Zawodowy księgowy nie przyzwala na świadome kojarzenie jego osoby ze sprawozdaniami, rozliczeniami, komunikatami lub innymi informacjami, jeżeli uważa, że:

(a) zawierają istotnie nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd stwierdzenie;

(b) zawierają oświadczenia lub informacje przedstawione nierozważnie; lub

(c) pomijają lub zaciemniają wymagane informacje, jeżeli takie pominięcie lub zaciemnienie mogłoby wprowadzać w błąd.

111.2 A1 Jeżeli zawodowy księgowy sporządza zmodyfikowany raport odnoszący się do takiego sprawozdania, rozliczenia, komunikatu lub innych informacji, nie narusza paragrafu R111.2.

R111.3 Gdy zawodowy księgowy dowiaduje się, że jest kojarzony z informacją opisaną w paragrafie R111.2, podejmuje działania w celu odcięcia się od tej informacji.

PODROZDZIAŁ 112 – OBIEKTYWIZM

R112.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady obiektywizmu, która wymaga od niego stosowania osądów o charakterze zawodowym lub gospodarczym, na które nie wpływają:

(a) uprzedzenia;

(b) konflikt interesów; lub

WERSJA ROBOCZA

(c) nieuzasadniony wpływ lub nadmierne poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach.

R112.2 Zawodowy księgowy nie podejmuje się wykonywania czynności zawodowej, jeżeli okoliczność lub powiązanie w niepożądany sposób wpływa na zawodowy osąd księgowego odnoszący się do tej czynności.

PODROZDZIAŁ 113 – KOMPETENCJE ZAWODOWE I NALEŻYTA STARANNOŚĆ

R113.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności, która wymaga od niego:

(a) uzyskiwania i posiadania specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności zawodowych na poziomie wymaganym do zapewnienia, że klient lub zatrudniająca go organizacja uzyskuje kompetentną profesjonalną usługę, opartą na najnowszych standardach technicznych i zawodowych oraz odpowiednim ustawodawstwie; oraz

(b) zachowywania staranności i postępowania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami technicznymi i zawodowymi.

113.1 A1 Służenie klientom i zatrudniającej go organizacji zawodowymi kompetencjami wymaga stosowania właściwego osądu przy wykorzystywaniu wiedzy i umiejętności zawodowych podczas podejmowania czynności zawodowych.

113.1 A2 Zachowanie kompetencji zawodowych wymaga ciągłej świadomości i zrozumienia stosownych zmian technicznych, zawodowych i gospodarczych. Ustawiczne doskonalenie zawodowe umożliwia zawodowemu księgowemu rozwijanie i zachowanie zdolności do kompetentnego działania w środowisku zawodowym.

113.1 A3 Staranność obejmuje odpowiedzialność za działania zgodnie z wymogami wyznaczonego zadania, starannie, dokładnie i w odpowiednim czasie.

R113.2 Przestrzegając zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności, zawodowy księgowy podejmuje racjonalne kroki w celu upewnienia się, że osoby pracujące pod jego kierownictwem w ramach obowiązków zawodowych posiadają odpowiednie przeszkolenie i nadzór.

R113.3 Tam, gdzie to odpowiednie, zawodowy księgowy przedstawia klientom, zatrudniającej go organizacji lub innym użytkownikom swoich profesjonalnych usług lub czynności zawodowych nieodłączne ograniczenia związane z tymi usługami lub czynnościami.

PODROZDZIAŁ 114 – ZACHOWANIE POUFNOŚCI

R114.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady zachowania poufności, która wymaga od niego zachowania poufności informacji uzyskanych w wyniku powiązań zawodowych i gospodarczych. Księgowy:

(a) jest wyczulony na możliwość nieumyślnego ujawnienia informacji, w tym w kontaktach towarzyskich, a w szczególności bliskiemu współpracownikowi gospodarczemu lub członkowi najbliższej lub bliskiej rodziny;

(b) zachowuje poufność informacji wewnątrz firmy lub zatrudniającej go organizacji;

WERSJA ROBOCZA

(c) zachowuje poufność informacji ujawnionych przez potencjalnego klienta lub zatrudniającą go organizację;

(d) nie ujawnia poufnych informacji uzyskanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych poza firmą lub zatrudniającą go organizacją, bez odpowiedniego i szczegółowego upoważnienia, chyba że istnieje prawny lub zawodowy obowiązek ich ujawnienia;

(e) nie wykorzystuje poufnych informacji uzyskanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych w celu realizacji osobistych korzyści lub korzyści strony trzeciej;

(f) nie wykorzystuje ani nie ujawnia poufnych informacji nabytych lub otrzymanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych, po zakończeniu tych powiązań; oraz

(g) podejmuje racjonalne działania w celu upewnienia się, że personel pozostający pod jego nadzorem oraz osoby udzielające porady i wsparcia, respektują obowiązek księgowego dotyczący zachowania poufności.

114.1 A1 Zachowanie poufności służy interesowi publicznemu ze względu na umożliwienie wolnego przepływu informacji od klienta zawodowego księgowego lub zatrudniającej go organizacji ze świadomością, że informacje nie będą ujawnione stronie trzeciej. Niemniej jednak poniżej wymieniono okoliczności, w których od zawodowych księgowych wymaga się lub mogłoby się wymagać ujawnienia poufnych informacji lub w których takie ujawnienie mogłoby być odpowiednie:

(a) ujawnienie jest wymagane przez przepisy prawa, np.:

(i) przygotowanie dokumentów lub inne dostarczenie dowodów w toku postępowań sądowych; lub

(ii) ujawnienie odpowiednim władzom publicznym ujawnionych przypadków naruszeń przepisów;

(b) ujawnienie jest dozwolone przez przepisy prawa i odbywa się za zgodą klienta lub organizacji zatrudniającej księgowego; oraz

(c) istnieje zawodowy obowiązek lub prawo ujawnienia informacji, jeżeli nie zabraniają tego przepisy prawa:

(i) w celu wypełnienia wymogów przeglądu jakości organizacji zawodowej;

(ii) w celu udzielenia odpowiedzi na zapytanie lub postępowanie organizacji zawodowej lub organu regulacyjnego;

(iii) w celu ochrony zawodowych interesów zawodowego księgowego w postępowaniach sądowych; lub

(iv) w celu wypełnienia technicznych i zawodowych standardów, w tym wymogów etycznych.

114.1 A2 Przy podejmowaniu decyzji o tym, czy ujawnić poufne informacje, rozważeniu podlegają, w zależności od okoliczności, następujące czynniki:

- czy mogłyby zostać naruszone interesy jakichkolwiek stron, w tym stron trzecich, na które decyzja ta mogłaby wpływać, jeżeli klient lub organizacja zatrudniająca wyrazi

WERSJA ROBOCZA

zgodę na ujawnienie informacji przez zawodowego księgowego;

- czy wszystkie związane z tematem informacje są znane i zostały potwierdzone w stopniu, w jakim jest to możliwe do wykonania. Czynniki wpływające na decyzję o ujawnieniu to:
  - niepotwierdzone fakty;
  - niekompletne informacje;
  - nieudokumentowane wnioski.
- proponowane rodzaje komunikatów i do kogo są one kierowane;
- czy strony, do których komunikaty są skierowane, są właściwymi odbiorcami.

R114.2 Zawodowy księgowy przestrzega zasady zachowania poufności nawet po zakończeniu powiązania pomiędzy nim a klientem lub zatrudniającą go organizacją. W przypadku zmiany miejsca zatrudnienia lub pozyskania nowego klienta księgowy jest uprawniony do wykorzystania wcześniej zdobytego doświadczenia, jednak nie wykorzystuje ani nie ujawnia żadnych poufnych informacji nabytych lub otrzymanych w wyniku powiązań zawodowych lub gospodarczych.

PODROZDZIAŁ 115 – PROFESJONALNE POSTĘPOWANIE

R115.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady profesjonalnego postępowania, która wymaga od niego:

(a) przestrzegania stosownych przepisów prawa i regulacji;

(b) postępowania zgodnie z odpowiedzialnością zawodową za działanie w interesie publicznym we wszystkich czynnościach zawodowych i powiązaniach gospodarczych; oraz

(c) unikania jakichkolwiek zachowań, o których zawodowy księgowy wie lub powinien wiedzieć, że mogłyby zdyskredytować zawód.

Zawodowy księgowy nie angażuje się świadomie w żadną działalność, zajęcie lub czynność, które wpływają lub mogłyby wpłynąć niekorzystnie na uczciwość, obiektywizm lub dobrą reputację zawodu, a w rezultacie byłyby niezgodne z podstawowymi zasadami.

115.1 A1 Zachowanie, które mogłoby zdyskredytować zawód, obejmuje zachowanie, które racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia mogłaby uznać za wpływające niekorzystnie na dobrą reputację zawodu.

R115.2 Podejmując działania marketingowe lub promocyjne, zawodowy księgowy nie powoduje szkody dla reputacji zawodu. Zawodowy księgowy pozostaje uczciwy i prawdomówny oraz:

(a) nie reklamuje przesadnie oferowanych usług, kwalifikacji lub doświadczenia; lub

(b) nie czyni dyskredytujących uwag lub nieuzasadnionych porównań do pracy innych osób.

115.2 A1 Jeżeli zawodowy księgowy ma wątpliwości co do tego, czy proponowana forma reklamy lub marketingu jest odpowiednia, zachęca się go do konsultacji z odpowiednią organizacją zawodową.

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 120

RAMOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE

Wprowadzenie

120.1 Okoliczności, w których działa zawodowy księgowy, mogłyby wywoływać zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Rozdział 120 określa wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania, w tym ramowe założenia koncepcyjne, wspierające księgowych w przestrzeganiu podstawowych zasad i wywiązywaniu się przez nich ze swoich obowiązków dotyczących działania w interesie publicznym. Wymogi tego typu i wskazówki dotyczące zastosowania uwzględniają szeroki zakres faktów i okoliczności, obejmują różne czynności zawodowe, udziały i powiązania wywołujące zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Ponadto, powstrzymują księgowych od stwierdzenia, że dana sytuacja jest dozwolona tylko dlatego, że nie została wyraźnie zabroniona przez Kodeks.

120.2 Ramowe założenia koncepcyjne określają podejście zawodowego księgowego do:

(a) identyfikacji zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad;

(b) oceny zidentyfikowanych zagrożeń; oraz

(c) reakcji na zagrożenia w celu ich wyeliminowania lub ograniczenia do akceptowalnego poziomu.

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

R120.3 Zawodowy księgowy stosuje założenia koncepcyjne do identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad określonych w Rozdziale 110.

120.3 A1 Dodatkowe wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania, które mają znaczenie dla zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych są opisane w:

(a) Części 2 – *Zawodowi księgowi zatrudnieni w przedsiębiorstwach*;

(b) Części 3 – *Zawodowi księgowi wykonujący wolny zawód*; oraz

(c) *Międzynarodowych standardach niezależności*, jak poniżej:

(i) Części 4A – *Niezależność dla zleceń badania i przeglądu*; oraz

(ii) Części 4B – *Niezależność dla zleceń atestacyjnych innych niż zlecenia badania i przeglądu*.

R120.4 Rozstrzygając kwestie etyczne zawodowy księgowy bierze pod uwagę kontekst, w jakim dana kwestia powstała lub mogłaby powstać. Jeżeli osoba będąca zawodowym księgowym wykonującym wolny zawód wykonuje czynności zawodowe zgodnie z powiązaniami z firmą jako wykonawca, pracownik lub właściciel, osoba ta przestrzega postanowień Części 2, które mają zastosowanie w takich okolicznościach.

R120.5 Postępując zgodnie z ramowymi założeniami koncepcyjnymi zawodowy księgowy:

(a) posiada dociekliwy umysł;

(b) stosuje zawodowy osąd; oraz

WERSJA ROBOCZA

(c) wykorzystuje test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, opisany w paragrafie 120.5 A6.

Posiadanie dociekliwego umysłu

120.5 A1 Dociekliwy umysł jest warunkiem wstępnym do uzyskania zrozumienia znanych faktów i okoliczności, i jest niezbędny dla odpowiedniego zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych. Posiadanie dociekliwego umysłu oznacza:

(a) Analizowanie źródła, znaczenia i wystarczalności uzyskanych informacji, z uwzględnieniem charakteru, zakresu i efektów wykonywanych czynności zawodowych; oraz

(b) Bycie otwartym i wyczulonym na potrzebę dalszej analizy informacji lub wykonania innych czynności.

120.5 A2 Analizując źródło, znaczenie i wystarczalność uzyskanych informacji, zawodowy księgowy może rozważyć, między innymi, czy:

- pojawiły się nowe informacje bądź nastąpiły zmiany faktów lub okoliczności;
- na informacje lub ich źródło mogły mieć wpływ uprzedzenia lub korzyści własne;
- na podstawie faktów i okoliczności znanych księgowemu są powody do obaw, że może brakować potencjalnie znaczących informacji;
- występuje niespójność pomiędzy znanymi faktami i okolicznościami a przewidywaniami księgowego;
- informacje dają racjonalną podstawę do wyciągnięcia wniosków;
- z uzyskanych informacji mogłyby zostać wyciągnięte inne racjonalne wnioski.

120.5 A3 Paragraf R120.5 wymaga od wszystkich zawodowych księgowych posiadania dociekliwego umysłu podczas identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Ten wymóg związany ze stosowaniem ramowych założeń koncepcyjnych dotyczy wszystkich księgowych, niezależnie od rodzaju wykonywanych przez nich czynności zawodowych. Zgodnie ze standardami badania, przeglądu i innymi standardami atestacyjnymi, w tym tymi wydanymi przez IAASB, od księgowych wymaga się także zachowania zawodowego sceptycyzmu uwzględniającego krytyczną ocenę dowodów.

Stosowanie zawodowego osądu

120.5 A4 Zawodowy osąd obejmuje wykorzystanie odpowiedniego szkolenia, zawodowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednio do faktów i okoliczności, zależnie od rodzaju i zakresu określonych czynności zawodowych oraz związanych z nimi korzyści i powiązań.

120.5 A5 Stosowanie zawodowego osądu jest wymagane w przypadku, gdy zawodowy księgowy stosuje ramowe założenia koncepcyjne w celu podjęcia świadomych decyzji o możliwych sposobach postępowania oraz określenia, czy decyzje te są odpowiednie w danych okolicznościach. W celu dokonania tych ustaleń zawodowy księgowy może między innymi, rozważyć, czy:

- specjalistyczna wiedza i doświadczenie księgowego są wystarczające do wyciągnięcia wniosku;

- występuje potrzeba konsultacji z innymi osobami posiadającymi odpowiednią wiedzę specjalistyczną lub doświadczenie;
- własne uprzedzenie lub stronniczość księgowego mogłyby wpływać na stosowanie przez księgowego zawodowego osądu.

Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia

120.5 A6 Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej jest rozważeniem przez zawodowego księgowego, czy te same wnioski byłyby wyciągnięte przez inną stronę. Takie rozważenie jest dokonywane z perspektywy racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, która waży wszystkie znaczące fakty i okoliczności, o których księgowy wie lub można racjonalnie oczekiwać, że są mu znane w chwili wyciągania wniosków. Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia nie musi być księgowym, ale powinna posiadać stosowną wiedzę i doświadczenie w celu zrozumienia i oceny odpowiedniości wniosków księgowego w bezstronny sposób.

Identyfikacja zagrożeń

R120.6 Zawodowy księgowy identyfikuje zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad.

120.6 A1 Zrozumienie faktów i okoliczności, w tym wszelkich czynności zawodowych, korzyści i powiązań, które mogłyby zagrozić przestrzeganiu podstawowych zasad, jest warunkiem wstępnym identyfikacji przez zawodowego księgowego zagrożeń dla przestrzegania tych zasad. Istnienie określonych warunków, polityk i procedur ustanowionych przez profesję, ustawodawstwo, regulację, firmę lub organizację zatrudniającą księgowego wspierających księgowego w etycznym działaniu mogłoby również wspomóc w identyfikacji zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad. Paragraf 120.8 A2 zawiera ogólne przykłady takich warunków, polityk i procedur, które są również czynnikami, które są znaczące podczas oceny poziomu tych zagrożeń.

120.6 A2 Zagrożenia przestrzegania podstawowych zasad mogłyby być wywoływane przez szeroki zakres faktów i okoliczności. Nie jest możliwe zdefiniowanie każdej z sytuacji, która wywołuje zagrożenia. Dodatkowo, rodzaj zleceń i wykonywanych zadań mogłyby się różnić, a w rezultacie, wywołane mogłyby być różne rodzaje zagrożeń.

120.6 A3 Zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad można zakwalifikować do jednej lub większej liczby z poniższych kategorii:

(a) zagrożenie czerpania korzyści własnych – zagrożenie, że korzyści finansowe lub inne niewłaściwie wpłyną na osąd lub postępowanie zawodowego księgowego;

(b) zagrożenie autokontroli – zagrożenie, że zawodowy księgowy niewłaściwie oceni wyniki wcześniej dokonanego osądu lub czynności wykonanej przez księgowego lub inną osobę w firmie księgowego lub organizacji zatrudniającej księgowego, na których księgowy będzie polegał przy formułowaniu osądu w ramach wykonywania bieżącej czynności;

(c) zagrożenie promowania interesów – zagrożenie, że zawodowy księgowy będzie promował stanowisko klienta lub stanowisko zatrudniającej go organizacji w stopniu zagrażającym swojemu obiektywizmowi;

WERSJA ROBOCZA

(d) zagrożenie nadmiernej zażyłości – zagrożenie, że ze względu na długie lub bliskie powiązanie z klientem lub zatrudniającą go organizacją zawodowy księgowy będzie zbyt przychylny dla ich interesów lub zbyt aprobujący ich działania; oraz

(e) zagrożenie zastraszenia – zagrożenie, że zawodowemu księgowemu uniemożliwi się obiektywne działanie z powodu rzeczywistych lub domniemanych nacisków, w tym prób wywierania nieuzasadnionego wpływu na księgowego.

120.6 A4 Okoliczność mogłaby wywołać więcej niż jedno zagrożenie, natomiast zagrożenie mogłoby wpływać na przestrzeganie więcej niż jednej podstawowej zasady.

Ocena zagrożeń

R120.7 Gdy zawodowy księgowy identyfikuje zagrożenie dla przestrzegania podstawowych zasad, ocenia, czy to zagrożenie jest na akceptowalnym poziomie.

Akceptowalny poziom

120.7 A1 Akceptowalny poziom to poziom, przy którym zawodowy księgowy wykorzystując test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej mógłby dojść do wniosku, że przestrzega podstawowych zasad.

Czynniki mające znaczenie dla oceny poziomu zagrożeń

120.8 A1 Rozważenie czynników zarówno jakościowych, jak i ilościowych ma znaczenie przy ocenie zagrożeń przez zawodowego księgowego, jak również, jeżeli ma to zastosowanie, łącznego wpływu wielu zagrożeń.

120.8 A2 Istnienie warunków, polityk i procedur opisanych w paragrafie 120.6 A1 mogłoby również być czynnikami, które mają znaczenie przy ocenie poziomu zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad. Przykłady takich warunków, polityk i procedur obejmują:

- wymogi ładu korporacyjnego;
- zawodowe wymogi odnoszące się do edukacji, szkolenia i doświadczenia;
- skuteczne systemy skarg, które umożliwiają zawodowym księgowym i ogółowi społeczeństwa zwrócenie uwagi na nieetyczne postępowanie;
- jednoznacznie sformułowany obowiązek zgłaszania przypadków naruszenia wymogów etycznych;
- zawodowy lub regulacyjny monitoring i procedury dyscyplinarne.

Rozważenie nowych informacji lub zmian w faktach i okolicznościach

R120.9 Jeżeli zawodowy księgowy zostaje powiadomiony o nowych informacjach lub zmianach w faktach i okolicznościach, które mogłyby wpływać na to, czy zagrożenie zostało wyeliminowane lub zredukowane do akceptowalnego poziomu, księgowy odpowiednio ponownie ocenia oraz reaguje na to zagrożenie.

120.9 A1 Pozostawanie wyczulonym przez cały czas wykonywania czynności zawodowej pomaga zawodowemu księgowemu w ustaleniu, czy pojawiły się nowe informacje lub czy wystąpiły zmiany w faktach i okolicznościach, które:

WERSJA ROBOCZA

(a) wpływają na poziom zagrożenia; lub

(b) wpływają na wnioski księgowego, na temat tego, czy zastosowane zabezpieczenia pozostają odpowiednie jako reakcja na zidentyfikowane zagrożenia.

120.9 A2 Jeżeli nowe informacje prowadzą do identyfikacji nowego zagrożenia, od zawodowego księgowego wymaga się oceny i, jeżeli to odpowiednie, reakcji na to zagrożenie. (Zob. paragrafy R120.7 i R120.10).

Reakcja na zagrożenia

R120.10 Jeżeli zawodowy księgowy uzna, że zidentyfikowane zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad nie są na akceptowalnym poziomie, księgowy reaguje na te zagrożenia poprzez ich wyeliminowanie lub zredukowanie do akceptowalnego poziomu. Księgowy dokonuje tego w następujący sposób:

(a) eliminując okoliczności, w tym korzyści lub powiązania, które powodują zagrożenia;

(b) stosując zabezpieczenia, tam, gdzie są dostępne i możliwe do zastosowania, w celu zredukowania zagrożeń do akceptowalnego poziomu; lub

(c) odmawiając lub przerywając wykonywanie określonej czynności zawodowej.

Działania w celu wyeliminowania zagrożeń

120.10 A1 W zależności od faktów i okoliczności, na zagrożenie można zareagować przez wyeliminowanie okoliczności powodującej wystąpienie tego zagrożenia. Jednakże, istnieją takie sytuacje, w których na zagrożenia można zareagować tylko poprzez odmowę lub przerwanie wykonywania określonej czynności zawodowej. Jest tak dlatego, że nie jest możliwe wyeliminowanie okoliczności powodujących wystąpienie zagrożeń i nie ma możliwości zastosowania zabezpieczeń w celu zredukowania zagrożenia do akceptowalnego poziomu.

Zabezpieczenia

120.10 A2 Zabezpieczenia to indywidualne lub połączone działania podejmowane przez zawodowego księgowego skutecznie redukujące zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad do akceptowalnego poziomu.

Rozważenie znaczących osądów i wyciągnięcie ogólnych wniosków

R120.11 Zawodowy księgowy formułuje ogólny wniosek, czy działania, które podejmuje księgowy lub zamierza podjąć w reakcji na powstałe zagrożenia, wyeliminują te zagrożenia lub zredukują je do akceptowalnego poziomu. Formułując ogólny wniosek, księgowy:

(a) przegląda wszelkie dokonane znaczące osądy lub wyciągnięte wnioski; oraz

(b) wykorzystuje test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej.

Inne rozważania dotyczące stosowania założeń koncepcyjnych.

Uprzedzenia

WERSJA ROBOCZA

120.12 A1 Świadome lub nieświadome uprzedzenia wpływają na stosowanie zawodowego osądu przy identyfikowaniu, ocenie i reakcji na zagrożenia dla zgodności z podstawowymi zasadami.

120.12 A2 Przykłady potencjalnych uprzedzeń, których należy być świadomym przy dokonywaniu zawodowego osądu, obejmują:

- Zakotwiczenie, czyli tendencję do opierania się na informacji początkowej (uważanej za „kotwicę"), na podstawie której kolejne informacje są nieodpowiednio oceniane.
- Skłonność do polegania na automatyzacji, czyli tendencję do faworyzowania wyników generowanych przez zautomatyzowane systemy, nawet jeśli rozumowanie człowieka lub sprzeczne informacje budzą wątpliwości, co do wiarygodności lub przydatności takich wyników.
- Skłonność do polegania na łatwo dostępnych informacjach, czyli tendencję do przywiązywania większej wagi do zdarzeń lub doświadczeń, które natychmiast przychodzą na myśl lub są łatwo dostępne, niż do tych, które nie są dostępne.
- Skłonność do potwierdzania, czyli tendencję do przywiązywania większej wagi do informacji, które potwierdzają istniejące przekonania, niż do informacji, które zaprzeczają tym przekonaniom lub podają je w wątpliwość.
- Myślenie grupowe, czyli tendencję grupy osób do zniechęcania do indywidualnej kreatywności i odpowiedzialności, a w rezultacie do podejmowania decyzji bez krytycznego rozumowania lub rozważania alternatyw.
- Nadmierną pewność siebie, czyli tendencję do przeceniania własnej zdolności do dokonywania trafnych ocen ryzyka lub innych osądów czy decyzji.
- Skłonność do polegania na przypadkach reprezentatywnych, czyli tendencję do opierania rozumienia na wzorcu doświadczeń, zdarzeń lub przekonań, który jest uznawany za reprezentatywny.
- Selektywną percepcję, czyli tendencję do tego, by oczekiwania danej osoby wpływały na sposób postrzegania przez nią konkretnej sprawy lub osoby.

120.12 A3 Działania, które mogą złagodzić efekt uprzedzeń obejmują:

- Szukanie porady u ekspertów w celu uzyskania dodatkowego wkładu.
- Konsultacje z innymi osobami w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu krytycyzmu jako części procesu oceny.
- Odbycie szkolenia w zakresie identyfikacji uprzedzeń w ramach rozwoju zawodowego.

Kultura organizacyjna

120.13 A1 Skuteczne stosowanie ramowych założeń koncepcyjnych przez zawodowego księgowego jest wzmocnione, gdy znaczenie wartości etycznych, które są zgodne z podstawowymi zasadami i innymi przepisami określonymi w Kodeksie, jest promowane poprzez wewnętrzną kulturę organizacji księgowego.

120.13 A2 Promowanie kultury etycznej w organizacji jest najbardziej skuteczne, gdy:

(a) Liderzy i osoby pełniące role kierownicze promują w organizacji znaczenie wartości etycznych oraz pociągają siebie i innych do odpowiedzialności za ich demonstrowanie;

(b) Istnieją odpowiednie programy edukacyjne i szkoleniowe, procesy zarządzania oraz kryteria oceny i nagradzania, które promują kulturę etyczną;

(c) istnieją skuteczne polityki i procedury zachęcające i chroniące tych, którzy zgłaszają faktyczne lub podejrzewane nielegalne lub nieetyczne zachowania, w tym osoby zgłaszające przypadki naruszenia; oraz

(d) Organizacja przestrzega wartości etycznych w kontaktach z osobami trzecimi.

120.13 A3 Od zawodowych księgowych oczekuje się, że będą zachęcać i promować w swojej organizacji kulturę opartą na etyce, biorąc pod uwagę ich pozycję i staż pracy.

WERSJA ROBOCZA

Rozważania dotyczące badań, przeglądów oraz innych usług atestacyjnych i pokrewnych

Kultura firmy

120.14 A1 MSZJ 1 określa wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania odnoszące się do kultury organizacyjnej firmy w kontekście odpowiedzialności firmy za zaprojektowanie, wdrażanie i funkcjonowanie systemu zarządzania jakością w zakresie badań lub przeglądów sprawozdań finansowych, lub innych usług atestacyjnych i pokrewnych.

Niezależność

120.15 A1 *Międzynarodowe standardy niezależności* wymagają od zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód zachowania niezależności podczas przeprowadzania badań, przeglądów lub innych usług atestacyjnych. Niezależność jest powiązana z podstawowymi zasadami obiektywizmu i uczciwości. Obejmuje ona:

(a) niezależność umysłu – stan umysłu pozwalający na wyrażenie wniosku wolnego od wpływów zagrażających zawodowemu osądowi, a tym samym pozwalający danej osobie na uczciwe działanie i zachowanie obiektywizmu oraz zawodowego sceptycyzmu.

(b) niezależność wizerunku – unikanie faktów i okoliczności, które są na tyle znaczące, że racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia skłonna byłaby uznać, że uczciwość, obiektywizm lub zawodowy sceptycyzm firmy lub członka zespołu wykonującego badanie lub usługę atestacyjną zostały naruszone.

120.15 A2 *Międzynarodowe standardy niezależności* określają wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania założeń koncepcyjnych w celu zachowania niezależności podczas przeprowadzania badań, przeglądów lub wykonywania innych usług atestacyjnych. Od zawodowych księgowych i firm wymaga się przestrzegania tych standardów tak, aby zachować niezależność podczas wykonywania takich zleceń. Ramowe założenia koncepcyjne dotyczące identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad stosuje się w taki sam sposób, jak w odniesieniu do przestrzegania wymogów niezależności. Rodzaje zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad opisane w paragrafie 120.6 A3 są również rodzajami zagrożeń dla przestrzegania wymogów niezależności.

Zawodowy sceptycyzm

120.16 A1 Zgodnie ze standardami badania, przeglądu i innymi standardami atestacyjnymi, w tym standardami wydanymi przez IAASB, od zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód wymaga się zachowania zawodowego sceptycyzmu podczas planowania i przeprowadzania badań, przeglądów i innych usług atestacyjnych. Zawodowy sceptycyzm i podstawowe zasady opisane w Rozdziale 110 stanowią wzajemnie powiązane koncepcje.

120.16 A2 Podczas badania sprawozdania finansowego przestrzeganie podstawowych zasad, pojedynczo i łącznie, pomaga w zachowaniu zawodowego sceptycyzmu, jak to przedstawiono w poniższych przykładach:

- <u>*Uczciwość*</u> wymaga od zawodowego księgowego postępowania w sposób otwarty i uczciwy. Na przykład, księgowy przestrzega zasady uczciwości poprzez:
  - postępowanie w sposób otwarty i uczciwy w przypadku pojawienia się

WERSJA ROBOCZA

wątpliwości, co do przyjętego przez klienta stanowiska;

- zgłaszanie zapytań dotyczących niespójności informacji oraz poszukiwanie dalszych dowodów badania, aby odnieść się do wątpliwości dotyczących sprawozdań/oświadczeń*, które mogłyby być istotnie zniekształcone lub mogłyby wprowadzać w błąd, w celu podjęcia decyzji dotyczących właściwego działania w danych okolicznościach.
- posiadanie siły charakteru, aby postąpić właściwie, nawet w obliczu nacisku na to, aby postąpić inaczej lub gdy postąpienie właściwie może mieć negatywne konsekwencje osobiste lub negatywne skutki dla organizacji. Właściwe postępowanie obejmuje:

(a) nieustąpienie w obliczu dylematów lub trudnych sytuacji; lub

(b) sprzeciwienie się innym osobom, gdy i o ile wymagają tego okoliczności,

w sposób odpowiedni do okoliczności.

Postępując tak, księgowy przedstawia krytyczną ocenę dowodów badania, co przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

- *Obiektywizm* wymaga od zawodowego księgowego stosowania zawodowego lub gospodarczego osądu, na który nie mają wpływu:

(a) uprzedzenia;

(b) konflikt interesów; lub

(c) niepożądane oddziaływanie lub niepożądane poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach.

Na przykład, księgowy przestrzega zasady obiektywizmu poprzez:

(a) rozpoznanie okoliczności lub powiązań, takich jak znajomość z klientem, które mogłyby narazić zawodowy lub gospodarczy osąd księgowego; oraz

(b) rozważenie wpływu takich okoliczności i powiązań na osąd księgowego podczas oceny wystarczalności i odpowiedniości dowodów badania odnoszących się do sprawy istotnej dla sprawozdania finansowego klienta.

Postępując tak, księgowy zachowuje się w sposób, który przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

- *Kompetencje zawodowe i należyta staranność* wymagają od zawodowego księgowego posiadania profesjonalnej wiedzy i umiejętności na poziomie koniecznym do zapewnienia świadczenia kompetentnych profesjonalnych usług oraz postępowania z należytą starannością zgodnie z mającymi zastosowanie standardami, przepisami prawa i regulacjami. Na przykład, księgowy przestrzega zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności poprzez:

(a) wykorzystanie wiedzy odpowiedniej dla branży i działalności gospodarczej klienta w celu prawidłowej identyfikacji ryzyk istotnego zniekształcenia;

(b) projektowanie i wykonywanie właściwych procedur badania; oraz

WERSJA ROBOCZA

(c) wykorzystanie odpowiedniej wiedzy podczas wykonywania decydującej oceny tego, czy dowód badania jest wystarczający i odpowiedni w danych okolicznościach.

Postępując tak, księgowy zachowuje się w sposób, który przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

WERSJA ROBOCZA

CZĘŚĆ 2 – ZAWODOWI KSIĘGOWI ZATRUDNIENI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

ROZDZIAŁ 200

ZASTOSOWANIE RAMOWYCH ZAŁOŻEŃ KONCEPCYJNYCH – ZAWODOWI KSIĘGOWI ZATRUDNIENI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

…

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

…

200.5 A2 Zawodowi księgowi mogą promować stanowisko zatrudniającej ich organizacji podczas wspierania prawnie uzasadnionych celów i zadań zatrudniającej ich organizacji pod warunkiem, że żadne z oświadczeń nie są fałszywe ani nie wprowadzają w błąd. Działania takie zasadniczo nie wywołują zagrożenia promowania interesów.

200.5 A3 Im wyższe stanowisko zajmuje zawodowy księgowy, tym większa zdolność i możliwość dostępu do informacji oraz wpływania na polityki, decyzje oraz działania podejmowane przez osoby związane z zatrudniającą go organizacją. W zakresie możliwym do zrealizowania, uwzględniając stanowisko oraz staż pracy w organizacji, od księgowych oczekuje się sprzyjania i promowania w organizacji kultury opartej na etycznym postępowaniu zgodnie z paragrafem 120.13.A3. Przykłady działań, jakie mogłyby być podjęte, obejmują wprowadzenie, wdrożenie i nadzór nad:

- programami nauczania i szkolenia z etyki;
- procesami zarządzania i oceną wyników a także kryteriami nagradzania promującymi etyczną kulturę;
- politykami dotyczącymi etyki oraz informowania o naruszeniach*;
- politykami i procedurami opracowanymi w celu zapobiegania naruszaniu przepisów prawa i regulacji.

Identyfikacja zagrożeń

…

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 220

SPORZADZANIE I PREZENTACJA INFORMACJI

…

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

…

220.3 A3 Do celów niniejszego rozdziału, sporządzanie lub prezentacja informacji obejmuje zapisywanie, zachowywanie i zatwierdzanie informacji.

R220.4 Podczas sporządzania lub prezentacji informacji zawodowy księgowy:

(a) sporządza lub prezentuje informacje zgodnie z odpowiednimi ramowymi założeniami sprawozdawczości, jeżeli ma to zastosowanie;

(b) sporządza lub prezentuje informacje w sposób niewprowadzający w błąd, ani niewpływający w niewłaściwy sposób na wynikający z umowy lub regulacji rezultat;

(c) stosuje zawodowy osąd do:

(i) przedstawienia faktów dokładnie i kompletnie we wszystkich istotnych aspektach;

(ii) wyraźnego opisania prawdziwego charakteru transakcji lub działalności gospodarczej;

(iii) klasyfikowania i zapisywania informacji w odpowiednim czasie i we właściwy sposób; oraz

(d) nie pomija żadnych informacji z zamiarem wprowadzenia w błąd lub wpływających w niewłaściwy sposób na rezultat wynikający z umowy lub regulacji;

(e) unika niepożądanego oddziaływania lub niepożądanego polegania na osobach, organizacjach lub technologii; oraz

(f) jest świadomy ryzyka związanego z uprzedzeniami.

220.4 A1 Przykładem wpływania na wynikający z umowy lub regulacji niewłaściwy rezultat jest wykorzystanie nierealnego oszacowania z zamiarem uniknięcia naruszenia wymogu wynikającego z umowy, takiego jak warunki spłaty kredytu lub wymogu regulacyjnego, takiego jak wymóg kapitałowy dla instytucji finansowej.

…

Poleganie na pracy innych

R220.7 Zawodowy księgowy, który zamierza polegać na pracy innych osób, zarówno wewnątrz, jak na zewnątrz zatrudniającej go organizacji lub innych organizacji, stosuje zawodowy osąd w celu określenia, jakie podjąć kroki, jeżeli w ogóle, aby wypełnić obowiązki określone w paragrafie R220.4.

WERSJA ROBOCZA

220.7 A1 Czynniki rozważane podczas ustalania, czy poleganie na innych jest racjonalne, obejmują:

- reputację i specjalistyczną wiedzę oraz zasoby dostępne dla innej osoby lub organizacji;
- czy inna osoba podlega pod mające zastosowanie standardy zawodowe i etyczne.

Takie informacje mogłyby być uzyskane z wcześniejszej współpracy lub na podstawie konsultacji z inną osobą lub organizacją.

…

WERSJA ROBOCZA

SŁOWNICZEK, W TYM WYKAZ SKRÓTÓW

Czynność zawodowa	Czynność wymagająca posiadania umiejętności z dziedziny rachunkowości lub pokrewnej, podejmowana przez zawodowego księgowego, w tym dotycząca prowadzenia ksiąg rachunkowych, rewizji finansowej, podatków, doradztwa z zakresu zarządzania oraz zarządzania finansowego.
Zawodowy osąd	*Zawodowy osąd obejmuje wykorzystanie odpowiedniego szkolenia, zawodowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednio do faktów i okoliczności, zależnie od rodzaju i zakresu określonych czynności zawodowych oraz związanych z nimi korzyści i powiązań.* *Pojęcie to jest opisane w paragrafie 120.5 A4.*
Profesjonalne usługi	Profesjonalne działania wykonywane dla klientów

---

Jednostka zainteresowania publicznego	(a) jednostka notowana na giełdzie papierów wartościowych; lub (b) jednostka: (i) zdefiniowana przez regulację lub przepisy ustawowe jako jednostka zainteresowania publicznego; lub (ii) dla której wymagane jest przeprowadzenie badania według regulacji lub przepisów ustawowych, zgodnie z tymi samymi wymogami niezależności, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych jednostek notowanych na giełdzie papierów wartościowych. Takie regulacje mogłyby być wydane przez odpowiedni organ regulacyjny, w tym przez regulatora w obszarze rewizji finansowej. *Inne jednostki mogłyby również zostać uznane za jednostki zainteresowania publicznego, jak to określono w paragrafie 400.8.*
Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej	*Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej jest rozważaniem przez zawodowego księgowego, czy te same wnioski zostałyby prawdopodobnie wyciągnięte przez inną stronę. Takie rozważenie jest dokonywane z perspektywy racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, która waży wszystkie znaczące fakty i okoliczności, o których księgowy wie lub można racjonalnie oczekiwać, że są mu znane w chwili wyciągania wniosków. Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia nie musi być księgowym, jednakże powinna posiadać stosowną wiedzę i doświadczenie w celu zrozumienia i oceny odpowiedniości wniosków księgowego w sposób bezstronny.* *Terminy te są opisane w paragrafie R120.5 A4.*

WERSJA ROBOCZA

Jednostka powiązana — Jednostka, która posiada którekolwiek z następujących powiązań z klientem:

(a) jednostka ma bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad klientem, jeżeli klient jest istotny dla takiej jednostki;

(b) jednostka posiada bezpośredni udział finansowy u klienta, jeżeli wpływ tej jednostki na klienta jest znaczący, a udział u klienta jest dla niej istotny;

(c) jednostka, nad którą klient ma bezpośrednio lub pośrednio kontrolę;

(d) jednostka, w której klient lub jednostka z nim powiązana, o której mowa w pkt (c) powyżej, posiada bezpośredni udział finansowy, który umożliwia znaczący wpływ na taką jednostkę i udział ten jest istotny dla klienta i powiązanej z nim jednostki, o której mowa w pkt (c); oraz

(e) jednostka pozostająca pod wspólną kontrolą z klientem („jednostka siostrzana"), jeżeli zarówno jednostka siostrzana i klient są istotne dla jednostki, która sprawuje nad nimi obiema kontrolę.

WERSJA ROBOCZA

PORÓWNANIE Z OBECNĄ WERSJĄ

CZĘŚĆ 1 – PRZESTRZEGANIE KODEKSU, PODSTAWOWE ZASADY I RAMOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE

ROZDZIAŁ 100

PRZESTRZEGANIE KODEKSU

Wprowadzenie ~~Postanowienia ogólne~~

100.1 ~~A1~~ Cechą wyróżniającą zawód księgowego jest akceptacja odpowiedzialności za działanie w interesie publicznym. ~~Odpowiedzialność zawodowego księgowego nie ogranicza się wyłącznie do zaspokojenia potrzeb indywidualnego klienta lub zatrudniającej go organizacji. Dlatego Kodeks zawiera wymogi i zastosowanie materiału w celu umożliwienia zawodowym księgowym wywiązania się z ich obowiązku działania w interesie publicznym.~~

100.2 Zaufanie do zawodu księgowego jest powodem, dla którego przedsiębiorstwa, rządy i inne organizacje angażują zawodowych księgowych w różnego rodzaju obszarach, takich jak sprawozdawczość finansowa i sprawozdawczość przedsiębiorstw, czynności atestacyjne i inne czynności zawodowe. Księgowi rozumieją i zdają sobie sprawę z tego, że to zaufanie opiera się na umiejętnościach i wartościach, jakie wnoszą do czynności zawodowych, których się podejmują. Są to między innymi:

(a) Przestrzeganie zasad etycznych i norm zawodowych;

(b) Wyczucie biznesowe;

(c) Wykorzystywanie specjalistycznej wiedzy w sprawach merytorycznych i innych; oraz

(d) Stosowanie zawodowego osądu.

Stosowanie tych umiejętności i wartości umożliwia księgowym świadczenie doradztwa lub wykonywanie innych czynności, które wypełniają cel, w jakim są wykonywane i na których mogą polegać ich zamierzeni użytkownicy.

100.3 Kodeks określa wysokiej jakości normy etycznego postępowania oczekiwanego od zawodowych księgowych. Normy te powinny zostać przyjęte przez organizacje zrzeszające zawodowych księgowych będące członkami Międzynarodowej Federacji Księgowych (*International Federation of Accountants*, IFAC) lub wykorzystane przez tych członków jako podstawa do opracowania ich własnego kodeksu etyki. Kodeks ten mogą również stosować lub przyjąć podmioty odpowiedzialne za ustanawianie norm etycznych dla zawodowych księgowych w poszczególnych sektorach gospodarki lub krajach, a także firmy tworzące własną politykę w zakresie etyki i niezależności.

100.4 Kodeks określa pięć podstawowych zasad, których powinni przestrzegać wszyscy zawodowi księgowi. Zawiera także ramowe założenia koncepcyjne określające podejście, jakie należy przyjąć w celu identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia przestrzegania tych podstawowych zasad, oraz w przypadku zleceń badania i innych zleceń atestacyjnych, zagrożenia niezależności. Kodeks stosuje również podstawowe zasady i ramowe założenia koncepcyjne do szeregu faktów i okoliczności, z którymi mogą się zetknąć zarówno księgowi zatrudnieni w przedsiębiorstwach, jak i wykonujący wolny zawód.

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

100.5~~2~~ A1 Wymogi zawarte w Kodeksie oznaczone literą „R" nakładają obowiązki.

100.5~~2~~ A2 Wskazówki dotyczące zastosowania oznaczone literą „A" dostarczają kontekstu, objaśnień, sugestii dotyczących działań lub spraw do rozważenia, przykładów oraz innych wytycznych znaczących dla prawidłowego zrozumienia Kodeksu. Celem wskazówek dotyczących zastosowania jest w szczególności pomoc zawodowemu księgowemu w zrozumieniu sposobu zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych do określonego zestawu okoliczności oraz zrozumieniu i przestrzeganiu konkretnego wymogu. Pomimo, że wskazówki dotyczące zastosowania same w sobie nie narzucają wymogu, konieczne jest rozważenie tych materiałów dla właściwego zastosowania wymogów Kodeksu, w tym zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych.

R100.6~~3~~ Zawodowy księgowy przestrzega Kodeksu. ~~Mogłyby wystąpić okoliczności, w których przepisy prawa lub regulacje uniemożliwią księgowemu przestrzeganie określonych części Kodeksu. W takich okolicznościach te przepisy prawa i regulacje obowiązują, a księgowy przestrzega wszystkich innych części Kodeksu.~~

100.6 A1 Przestrzeganie podstawowych zasad oraz konkretnych wymogów Kodeksu umożliwia zawodowym księgowym wywiązywanie się z ich obowiązków dotyczących działania w interesie publicznym.

100.6 A2 Przestrzeganie Kodeksu wiąże się ze zwracaniem należytej uwagi na cel i zamysł konkretnych wymogów.

100.6 A3 Przestrzeganie wymogów Kodeksu nie oznacza, że zawodowi księgowi zawsze wypełnią swój obowiązek działania w interesie publicznym.. Mogłyby wystąpić nietypowe lub wyjątkowe okoliczności, w których zawodowy księgowy uzna, że spełnienie danego wymogu lub wymogów Kodeksu może nie leżeć w interesie publicznym lub miałoby nieproporcjonalne skutki. W takich okolicznościach księgowy powinien skonsultować się z odpowiednim organem, na przykład z organem organizacji zawodowej lub organem regulacyjnym.

100.6 A4 Działając w interesie publicznym przy wykonywaniu swoich zawodowych czynności, zawodowy księgowy bierze pod uwagę nie tylko preferencje lub potrzeby ~~odpowiedzialność zawodowego księgowego nie ogranicza się wyłącznie do zaspokojenia~~ indywidualnego klienta lub zatrudniającej go organizacji, ale także dobro innych interesariuszy. ~~Dlatego Kodeks zawiera wymogi i zastosowanie materiału w celu umożliwienia zawodowym księgowym wywiązania się z ich obowiązku działania w interesie publicznym.~~

R100.7 ~~Mogłyby wystąpić~~ Jeżeli wystąpią okoliczności, w których przepisy prawa lub regulacje uniemożliwią księgowemu przestrzeganie określonych części Kodeksu~~. W takich okolicznościach~~ te przepisy prawa i regulacje są obowiązujące, a księgowy przestrzega wszystkich innych części Kodeksu.

100.7~~3~~ A1 Zasada profesjonalnego postępowania wymaga od zawodowego księgowego przestrzegania stosownych przepisów prawa i regulacji. Niektóre systemy prawne mogłyby zawierać postanowienia różniące się lub wychodzące poza zakres postanowień Kodeksu. Księgowi

w tych systemach prawnych powinni zdawać sobie sprawę z tych różnic oraz przestrzegać surowszych postanowień, o ile nie zabraniają tego przepisy prawa lub regulacja.

~~100.3 A2 Zawodowy księgowy mógłby napotkać nietypowe okoliczności, w których zastosowanie konkretnego wymogu Kodeksu w opinii księgowego byłoby niewspółmierne lub mogłoby nie być w interesie publicznym. W takich okolicznościach zachęca się księgowego do konsultacji z organizacją zawodową lub organem regulacyjnym.~~

Naruszenia postanowień Kodeksu

R100.84 Paragrafy od R400.80 do R400.89 oraz od R900.50 do R900.55 odnoszą się do naruszenia Międzynarodowych standardów niezależności. Zawodowy księgowy, który identyfikuje naruszenie jakiegokolwiek innego postanowienia Kodeksu, ocenia znaczenie tego naruszenia oraz jego wpływ na swoją zdolność do przestrzegania podstawowych zasad. Ponadto, dodatkowo księgowy:

(a) podejmuje wszelkie możliwe działania, tak szybko, jak to możliwe, aby w satysfakcjonujący sposób zareagować na konsekwencje naruszenia; oraz

(b) ustala, czy zgłosić naruszenie odpowiednim stronom.

100.84 A1 Odpowiednie strony, którym naruszenie mogłoby zostać zgłoszone, to strony, które naruszenie to mogłoby zainteresować, organ organizacji zawodowej lub regulacyjny, lub organ nadzoru.

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 110

PODSTAWOWE ZASADY

Postanowienia ogólne

110.1 A1 Istnieje pięć podstawowych zasad etycznych dla zawodowych księgowych:

(a) uczciwość – postępowanie w sposób otwarty i uczciwy we wszystkich powiązaniach zawodowych i gospodarczych;

(b) obiektywizm – dbałość, aby ~~uprzedzenia, konflikt interesów lub niepożądane oddziaływanie osób trzecich nie wpływały na osądy o charakterze zawodowym lub gospodarczym~~ na stosowanie osądów o charakterze zawodowym lub gospodarczym nie wpływały:

(a) uprzedzenia;

(b) konflikt interesów; lub

(c) niepożądane oddziaływanie osób ~~trzecich~~ lub niepożądane poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach.

(c) kompetencje zawodowe i należyta staranność – mające na celu:

(i) uzyskanie i posiadanie specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności zawodowych na poziomie wymaganym do zapewnienia, że klient lub zatrudniająca go organizacja uzyskuje kompetentną profesjonalną usługę, opartą na najnowszych standardach technicznych i zawodowych oraz odpowiednim ustawodawstwie; oraz

(ii) zachowywanie staranności i postępowanie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami technicznymi i zawodowymi.

(d) zachowanie poufności – przestrzeganie poufności informacji uzyskanych w wyniku zawodowych i gospodarczych powiązań;

(e) profesjonalne postępowanie – czyli:

(i) postępowanie zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa i regulacjami; ~~oraz~~

(ii) postępowanie zgodnie z odpowiedzialnością zawodową za działanie w interesie publicznym we wszystkich czynnościach zawodowych i powiązaniach gospodarczych; oraz

(iii) unikanie wszelkich zachowań, o których zawodowy księgowy wie lub powinien wiedzieć, że mogłyby zdyskredytować zawód.

R110.2 Zawodowy księgowy przestrzega każdej z podstawowych zasad.

110.2 A1 Podstawowe zasady etyczne ustalają wzorzec postępowania oczekiwany od zawodowego księgowego. Ramowe założenia koncepcyjne ustalają podejście, którego stosowania wymaga się od zawodowego księgowego w celu ~~wsparcia go w przestrzeganiu~~ przestrzegania podstawowych zasad. Podrozdziały od 111 do 115 określają wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania odnoszące się do każdej z podstawowych zasad.

110.2 A2 Zawodowy księgowy może znaleźć się w sytuacji, w której przestrzeganie jednej z podstawowych zasad koliduje z przestrzeganiem jednej lub kilku innych podstawowych

WERSJA ROBOCZA

zasad. W takiej sytuacji księgowy mógłby rozważyć konsultację, jeżeli to konieczne anonimowo, z:

- innymi osobami w firmie lub zatrudniającą go organizacją;
- osobami sprawującymi nadzór;
- organizacją zawodową;
- organem regulacyjnym;
- radcą prawnym.

Jednakże, taka konsultacja nie zwalnia księgowego z odpowiedzialności za zastosowanie zawodowego osądu do rozwiązania konfliktu lub, jeżeli to konieczne i o ile nie jest to zabronione przez przepisy prawa lub regulację, odsunięcie się od sprawy powodującej konflikt.

110.2 A3 Zachęca się zawodowego księgowego do dokumentowania istoty sprawy, szczegółów wszelkich rozmów, podjętych decyzji oraz uzasadnienia tych decyzji.

PODROZDZIAŁ 111 – UCZCIWOŚĆ

R111.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady uczciwości, która wymaga, aby księgowy był otwarty i uczciwy we wszystkich powiązaniach zawodowych i gospodarczych.

111.1 A1 Uczciwość oznacza rzetelne postępowanie ~~i~~, prawdomówność i posiadanie siły charakteru, aby postąpić właściwie, nawet w obliczu nacisku na to, aby postąpić inaczej lub gdy postąpienie właściwie może mieć negatywne konsekwencje osobiste lub negatywne skutki dla organizacji.

111.1 A2 Właściwe postępowanie obejmuje:

(a) nieustąpienie w obliczu dylematów lub trudnych sytuacji; lub

(b) sprzeciwienie się innym osobom, gdy i o ile wymagają tego okoliczności,

w sposób odpowiedni do okoliczności.

R111.2 Zawodowy księgowy nie przyzwala na świadome kojarzenie jego osoby ze sprawozdaniami, rozliczeniami, komunikatami lub innymi informacjami, jeżeli uważa, że:

(a) zawierają istotnie nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd stwierdzenie;

(b) zawierają oświadczenia lub informacje przedstawione nierozważnie; lub

(c) pomijają lub zaciemniają wymagane informacje, jeżeli takie pominięcie lub zaciemnienie mogłoby wprowadzać w błąd.

111.2 A1 Jeżeli zawodowy księgowy sporządza zmodyfikowany raport odnoszący się do takiego sprawozdania, rozliczenia, komunikatu lub innych informacji, nie narusza paragrafu R111.2.

R111.3 Gdy zawodowy księgowy dowiaduje się, że jest kojarzony z informacją opisaną w paragrafie R111.2, podejmuje działania w celu odcięcia się od tej informacji.

PODROZDZIAŁ 112 – OBIEKTYWIZM

R112.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady obiektywizmu, która wymaga od niego stosowania osądów o charakterze zawodowym lub gospodarczym, na które nie wpływają ~~dbałości o to, aby na osądy o charakterze zawodowym lub gospodarczym nie wpływały~~:

WERSJA ROBOCZA

(a) uprzedzenia;

(b) konflikt interesów; lub

(c) nieuzasadniony wpływ ~~osób trzecich~~, lub nadmierne poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach.

R112.2 Zawodowy księgowy nie podejmuje się wykonywania czynności zawodowej, jeżeli okoliczność lub powiązanie w niepożądany sposób wpływa na zawodowy osąd księgowego odnoszący się do tej czynności.

PODROZDZIAŁ 113 – KOMPETENCJE ZAWODOWE I NALEŻYTA STARANNOŚĆ

R113.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności, która wymaga od niego:

(a) uzyskiwania i posiadania specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności zawodowych na poziomie wymaganym do zapewnienia, że klient lub zatrudniająca go organizacja uzyskuje kompetentną profesjonalną usługę, opartą na najnowszych standardach technicznych i zawodowych oraz odpowiednim ustawodawstwie; oraz

(b) zachowywania staranności i postępowania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami technicznymi i zawodowymi.

113.1 A1 Służenie klientom i zatrudniającej go organizacji zawodowymi kompetencjami wymaga stosowania właściwego osądu przy wykorzystywaniu wiedzy i umiejętności zawodowych podczas podejmowania czynności zawodowych.

113.1 A2 Utrzymanie kompetencji zawodowych wymaga ciągłej świadomości i zrozumienia stosownych zmian technicznych, zawodowych ~~i~~, gospodarczych i związanych z technologią. Ustawiczne doskonalenie zawodowe umożliwia zawodowemu księgowemu rozwijanie i zachowanie zdolności do kompetentnego działania w środowisku zawodowym.

113.1 A3 Staranność obejmuje odpowiedzialność za działania zgodnie z wymogami wyznaczonego zadania, starannie, dokładnie i w odpowiednim czasie.

R113.2 Przestrzegając zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności, zawodowy księgowy podejmuje racjonalne kroki w celu upewnienia się, że osoby pracujące pod jego kierownictwem w ramach obowiązków zawodowych posiadają odpowiednie przeszkolenie i nadzór.

R113.3 Tam, gdzie to odpowiednie, zawodowy księgowy przedstawia klientom, zatrudniającej go organizacji lub innym użytkownikom swoich profesjonalnych usług lub czynności zawodowych nieodłączne ograniczenia związane z tymi usługami lub czynnościami.

PODROZDZIAŁ 114 – ZACHOWANIE POUFNOŚCI

R114.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady zachowania poufności, która wymaga od niego zachowania poufności informacji uzyskanych w wyniku powiązań zawodowych i gospodarczych. Księgowy:

(a) jest wyczulony na możliwość nieumyślnego ujawnienia informacji, w tym w kontaktach towarzyskich, a w szczególności bliskiemu współpracownikowi gospodarczemu lub członkowi najbliższej lub bliskiej rodziny;

WERSJA ROBOCZA

(b) zachowuje poufność informacji wewnątrz firmy lub zatrudniającej go organizacji;

(c) zachowuje poufność informacji ujawnionych przez potencjalnego klienta lub zatrudniającą go organizację;

(d) nie ujawnia poufnych informacji uzyskanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych poza firmą lub zatrudniającą go organizacją, bez odpowiedniego i szczegółowego upoważnienia, chyba że istnieje prawny lub zawodowy obowiązek ich ujawnienia;

(e) nie wykorzystuje poufnych informacji uzyskanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych w celu realizacji osobistych korzyści lub korzyści strony trzeciej;

(f) nie wykorzystuje ani nie ujawnia poufnych informacji nabytych lub otrzymanych jako wynik powiązań zawodowych i gospodarczych, po zakończeniu tych powiązań; oraz

(g) podejmuje racjonalne działania w celu upewnienia się, że personel pozostający pod jego nadzorem oraz osoby udzielające porady i wsparcia respektują obowiązek księgowego dotyczący zachowania poufności.

114.1 A1 Zachowanie poufności służy interesowi publicznemu ze względu na umożliwienie wolnego przepływu informacji od klienta zawodowego księgowego lub zatrudniającej go organizacji ze świadomością, że informacje nie będą ujawnione stronie trzeciej. Niemniej jednak poniżej wymieniono okoliczności, w których od zawodowych księgowych wymaga się lub mogłoby się wymagać ujawnienia poufnych informacji lub w których takie ujawnienie mogłoby być odpowiednie:

(a) ujawnienie jest wymagane przez przepisy prawa, np.:

(i) przygotowanie dokumentów lub inne dostarczenie dowodów w toku postępowań sądowych; lub

(ii) ujawnienie odpowiednim władzom publicznym ujawnionych przypadków naruszeń przepisów;

(b) ujawnienie jest dozwolone przez przepisy prawa i odbywa się za zgodą klienta lub organizacji zatrudniającej księgowego; oraz

(c) istnieje zawodowy obowiązek lub prawo ujawnienia informacji, jeżeli nie zabraniają tego przepisy prawa:

(i) w celu wypełnienia wymogów przeglądu jakości organizacji zawodowej;

(ii) w celu udzielenia odpowiedzi na zapytanie lub postępowanie organizacji zawodowej lub organu regulacyjnego;

(iii) w celu ochrony zawodowych interesów zawodowego księgowego w postępowaniach sądowych; lub

(iv) w celu wypełnienia technicznych i zawodowych standardów, w tym wymogów etycznych.

114.1 A2 Przy podejmowaniu decyzji o tym, czy ujawnić poufne informacje, rozważeniu podlegają, w zależności od okoliczności, następujące czynniki:

- czy mogłyby zostać naruszone interesy jakichkolwiek stron, w tym stron trzecich, na

WERSJA ROBOCZA

które decyzja ta mogłaby wpływać, jeżeli klient lub organizacja zatrudniająca wyrazi zgodę na ujawnienie informacji przez zawodowego księgowego;

- czy wszystkie związane z tematem informacje są znane i zostały potwierdzone w stopniu, w jakim jest to możliwe do wykonania. Czynniki wpływające na decyzję o ujawnieniu to:
  - niepotwierdzone fakty;
  - niekompletne informacje;
  - nieudokumentowane wnioski.
- proponowane rodzaje komunikatów i do kogo są one kierowane;
- czy strony, do których komunikaty są skierowane, są właściwymi odbiorcami.

R114.2 Zawodowy księgowy przestrzega zasady zachowania poufności nawet po zakończeniu powiązania pomiędzy nim a klientem lub zatrudniającą go organizacją. W przypadku zmiany miejsca zatrudnienia lub pozyskania nowego klienta księgowy jest uprawniony do wykorzystania wcześniej zdobytego doświadczenia, jednak nie wykorzystuje ani nie ujawnia żadnych poufnych informacji nabytych lub otrzymanych w wyniku powiązań zawodowych lub gospodarczych.

PODROZDZIAŁ 115 – PROFESJONALNE POSTĘPOWANIE

R115.1 Zawodowy księgowy przestrzega zasady profesjonalnego postępowania, która wymaga od niego:

(a) postępowania zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa i regulacjami; ~~oraz~~

(b) postępowania zgodnie z odpowiedzialnością zawodową za działanie w interesie publicznym we wszystkich czynnościach zawodowych i powiązaniach gospodarczych; oraz

(c) unikania jakichkolwiek zachowań, o których zawodowy księgowy wie lub powinien wiedzieć, że mogłyby zdyskredytować zawód.

Zawodowy księgowy nie angażuje się świadomie w żadną działalność, zajęcie lub czynność, które wpływają lub mogłyby wpłynąć niekorzystnie na uczciwość, obiektywizm lub dobrą reputację zawodu, a w rezultacie byłyby niezgodne z podstawowymi zasadami.

115.1 A1 Zachowanie, które mogłoby zdyskredytować zawód, obejmuje zachowanie, które racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia mogłaby uznać za wpływające niekorzystnie na dobrą reputację zawodu.

R115.2 Podejmując działania marketingowe lub promocyjne, zawodowy księgowy nie powoduje szkody dla reputacji zawodu. Zawodowy księgowy pozostaje uczciwy i prawdomówny oraz:

(a) nie reklamuje przesadnie oferowanych usług, kwalifikacji lub doświadczenia; lub

(b) nie czyni dyskredytujących uwag lub nieuzasadnionych porównań do pracy innych osób.

115.2 A1 Jeżeli zawodowy księgowy ma wątpliwości co do tego, czy proponowana forma reklamy lub marketingu jest odpowiednia, zachęca się go do konsultacji z odpowiednią organizacją zawodową.

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 120

RAMOWE ZAŁOŻENIA KONCEPCYJNE

Wprowadzenie

120.1 Okoliczności, w których działa zawodowy księgowy, mogłyby wywoływać zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Rozdział 120 określa wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania, w tym ramowe założenia koncepcyjne, wspierające księgowych w przestrzeganiu podstawowych zasad i wywiązywaniu się przez nich ze swoich obowiązków dotyczących działania w interesie publicznym. Wymogi tego typu i wskazówki dotyczące zastosowania uwzględniają szeroki zakres faktów i okoliczności, obejmują różne czynności zawodowe, udziały i powiązania wywołujące zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Ponadto, powstrzymują księgowych od stwierdzenia, że dana sytuacja jest dozwolona tylko dlatego, że nie została wyraźnie zabroniona przez Kodeks.

120.2 Ramowe założenia koncepcyjne określają podejście zawodowego księgowego do:

(a) identyfikacji zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad;

(b) oceny zidentyfikowanych zagrożeń; oraz

(c) reakcji na zagrożenia w celu ich wyeliminowania lub ograniczenia do akceptowalnego poziomu.

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

R120.3 Zawodowy księgowy stosuje założenia koncepcyjne do identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad określonych w Rozdziale 110.

120.3 A1 Dodatkowe wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania, które mają znaczenie dla zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych są opisane w:

(a) Części 2 – *Zawodowi księgowi zatrudnieni w przedsiębiorstwach*;

(b) Części 3 – *Zawodowi księgowi wykonujący wolny zawód*; oraz

(c) Międzynarodowych standardach niezależności, jak poniżej:

(i) Części 4A – *Niezależność dla zleceń badania i przeglądu*; oraz

(ii) Części 4B – *Niezależność dla zleceń atestacyjnych innych niż zlecenia badania i przeglądu*.

R120.4 Rozstrzygając kwestie etyczne zawodowy księgowy bierze pod uwagę kontekst, w jakim dana kwestia powstała lub mogłaby powstać. Jeżeli osoba będąca zawodowym księgowym wykonującym wolny zawód wykonuje czynności zawodowe zgodnie z powiązaniami z firmą jako wykonawca, pracownik lub właściciel, osoba ta przestrzega postanowień Części 2, które mają zastosowanie w takich okolicznościach.

R120.5 Postępując zgodnie z ramowymi założeniami koncepcyjnymi zawodowy księgowy:

(a) posiada dociekliwy umysł;

(~~a~~b) stosuje zawodowy osąd; oraz

WERSJA ROBOCZA

~~**(b)** pozostaje wyczulony na nowe informacje i zmiany w faktach i okolicznościach; oraz~~

(c) wykorzystuje test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, opisany w paragrafie 120.5 A6~~4~~.

Posiadanie dociekliwego umysłu

120.5 A1~~2~~ Dociekliwy umysł jest warunkiem wstępnym do uzyskania zrozumienia ~~zrozumienia~~ znanych faktów i okoliczności, i jest niezbędny dla odpowiedniego zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych. ~~Określenie działań koniecznych do uzyskania tego zrozumienia i dojścia do wniosku na temat tego, czy podstawowe zasady były przestrzegane, również wymaga stosowania zawodowego osądu.~~ Posiadanie dociekliwego umysłu oznacza:

(a) Analizowanie źródła, znaczenia i wystarczalności uzyskanych informacji, z uwzględnieniem charakteru, zakresu i efektów wykonywanych czynności zawodowych; oraz

(b) Bycie otwartym i wyczulonym na potrzebę dalszej analizy informacji lub wykonania innych czynności.

120.5 A2 Analizując źródło, znaczenie i wystarczalność uzyskanych informacji, zawodowy księgowy może rozważyć, między innymi, czy:

- pojawiły się nowe informacje bądź nastąpiły zmiany faktów lub okoliczności;
- na informacje lub ich źródło mogły mieć wpływ uprzedzenia lub korzyści własne;
- na podstawie faktów i okoliczności znanych księgowemu są powody do obaw, że może brakować potencjalnie znaczących informacji;
- występuje niespójność pomiędzy znanymi faktami i okolicznościami a przewidywaniami księgowego;
- informacje dają racjonalną podstawę do wyciągnięcia wniosków;
- Z uzyskanych dostępnych informacji mogłyby być wyciągnięte inne racjonalne wnioski.

120.5 A3 Paragraf R120.5 wymaga od wszystkich zawodowych księgowych posiadania dociekliwego umysłu podczas identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad. Ten wymóg związany ze stosowaniem ramowych założeń koncepcyjnych dotyczy wszystkich księgowych, niezależnie od rodzaju wykonywanych przez nich czynności zawodowych. Zgodnie ze standardami badania, przeglądu i innymi standardami atestacyjnymi, w tym tymi wydanymi przez IAASB, od księgowych wymaga się także zachowania zawodowego sceptycyzmu uwzględniającego krytyczną ocenę dowodów.

Stosowanie zawodowego osądu

120.5 A4~~1~~ Zawodowy osąd obejmuje wykorzystanie odpowiedniego szkolenia, zawodowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednio do faktów i okoliczności, ~~w tym~~zależnie od rodzaju i zakresu określonych czynności zawodowych oraz związanych z nimi korzyści i powiązań.

120.5 A5 ~~W związku z podejmowanymi czynnościami zawodowymi, s~~Stosowanie zawodowego osądu jest wymagane w przypadku, gdy zawodowy księgowy stosuje ramowe założenia koncepcyjne w celu podjęcia świadomych decyzji o możliwych sposobach postępowania oraz określenia,

czy decyzje te są odpowiednie w danych okolicznościach. W celu dokonania tych ustaleń zawodowy księgowy może, między innymi, rozważyć, czy:

- ~~120.5 A3 Stosując zawodowy osąd w celu uzyskania tego zrozumienia zawodowy księgowy mógłby rozważyć, oprócz innych spraw, to czy: istnieje obawa, że ewentualnie znacząca informacja mogłaby być przeoczona w faktach i okolicznościach znanych księgowemu; istnieje niespójność pomiędzy znanymi faktami i okolicznościami a oczekiwaniami księgowego;~~

- specjalistyczna wiedza i doświadczenie księgowego są wystarczające do wyciągnięcia wniosku;
- występuje potrzeba konsultacji z innymi osobami posiadającymi odpowiednią wiedzę specjalistyczną lub doświadczenie;
- ~~informacje dostarczają uzasadnionej podstawy do wyciągnięcia wniosku;~~ własne uprzedzenie lub stronniczość księgowego mogłyby wpływać na stosowanie przez księgowego zawodowego osądu;

~~mogłyby istnieć inne uzasadnione wnioski, które mogłyby być wyciągnięte na podstawie dostępnych informacji~~. *Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia*

120.5 A64 Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej jest rozważeniem przez zawodowego księgowego, czy te same wnioski byłyby wyciągnięte przez inną stronę. Takie rozważenie jest dokonywane z perspektywy racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, która waży wszystkie znaczące fakty i okoliczności, o których księgowy wie lub można racjonalnie oczekiwać, że są mu znane w chwili wyciągania wniosków. Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia nie musi być księgowym, jednakże powinna posiadać stosowną wiedzę i doświadczenie w celu zrozumienia i oceny odpowiedniości wniosków księgowego w sposób bezstronny.

Identyfikacja zagrożeń

R120.6 Zawodowy księgowy identyfikuje zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad.

120.6 A1 Zrozumienie faktów i okoliczności, w tym wszelkich czynności zawodowych, korzyści i powiązań, które mogłyby zagrozić przestrzeganiu podstawowych zasad, jest warunkiem wstępnym identyfikacji przez zawodowego księgowego zagrożeń dla przestrzegania tych zasad. Istnienie określonych warunków, polityk i procedur ustanowionych przez profesję, ustawodawstwo, regulację, firmę lub organizację zatrudniającą księgowego wspierających księgowego w etycznym działaniu mogłoby również wspomóc w identyfikacji zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad. Paragraf 120.8 A2 zawiera ogólne przykłady takich warunków, polityk i procedur, które są również czynnikami, które są znaczące podczas oceny poziomu tych zagrożeń.

120.6 A2 Zagrożenia przestrzegania podstawowych zasad mogłyby być wywoływane przez szeroki zakres faktów i okoliczności. Nie jest możliwe zdefiniowanie każdej z sytuacji, która wywołuje zagrożenia. Dodatkowo, rodzaj zleceń i wykonywanych zadań mogłyby się różnić, a w rezultacie, wywołane mogłyby być różne rodzaje zagrożeń.

WERSJA ROBOCZA

120.6 A3 Zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad można zakwalifikować do jednej lub większej liczby z poniższych kategorii:

(a) zagrożenie czerpania korzyści własnych – zagrożenie, że korzyści finansowe lub inne niewłaściwie wpłyną na osąd lub postępowanie zawodowego księgowego;

(b) zagrożenie autokontroli – zagrożenie, że zawodowy księgowy niewłaściwie oceni wyniki wcześniej dokonanego osądu lub czynności wykonanej przez księgowego lub inną osobę w firmie księgowego lub organizacji zatrudniającej księgowego, na których księgowy będzie polegał przy formułowaniu osądu w ramach wykonywania bieżącej czynności;

(c) zagrożenie promowania interesów – zagrożenie, że zawodowy księgowy będzie promował stanowisko klienta lub stanowisko zatrudniającej go organizacji w stopniu zagrażającym swojemu obiektywizmowi;

(d) zagrożenie nadmiernej zażyłości – zagrożenie, że ze względu na długie lub bliskie powiązanie z klientem lub zatrudniającą go organizacją zawodowy księgowy będzie zbyt przychylny dla ich interesów lub zbyt aprobujący ich działania; oraz

(e) zagrożenie zastraszenia – zagrożenie, że zawodowemu księgowemu uniemożliwi się obiektywne działanie z powodu rzeczywistych lub domniemanych nacisków, w tym prób wywierania nieuzasadnionego wpływu na księgowego.

120.6 A4 Okoliczność mogłaby wywołać więcej niż jedno zagrożenie, natomiast zagrożenie mogłoby wpływać na przestrzeganie więcej niż jednej podstawowej zasady.

Ocena zagrożeń

R120.7 Gdy zawodowy księgowy identyfikuje zagrożenie dla przestrzegania podstawowych zasad, ocenia, czy to zagrożenie jest na akceptowalnym poziomie.

Akceptowalny poziom

120.7 A1 Akceptowalny poziom to poziom, przy którym zawodowy księgowy wykorzystując test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej mógłby dojść do wniosku, że przestrzega podstawowych zasad.

Czynniki mające znaczenie dla oceny poziomu zagrożeń

120.8 A1 Rozważenie czynników zarówno jakościowych, jak i ilościowych ma znaczenie przy ocenie zagrożeń przez zawodowego księgowego, jak również, jeżeli ma to zastosowanie, łącznego wpływu wielu zagrożeń.

120.8 A2 Istnienie warunków, polityk i procedur opisanych w paragrafie 120.6 A1 mogłoby również być czynnikami, które mają znaczenie przy ocenie poziomu zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad. Przykłady takich warunków, polityk i procedur obejmują:

- wymogi ładu korporacyjnego;
- zawodowe wymogi odnoszące się do edukacji, szkolenia i doświadczenia;
- skuteczne systemy skarg, które umożliwiają zawodowym księgowym i ogółowi społeczeństwa zwrócenie uwagi na nieetyczne postępowanie;

WERSJA ROBOCZA

- jednoznacznie sformułowany obowiązek zgłaszania przypadków naruszenia wymogów etycznych;
- zawodowy lub regulacyjny monitoring i procedury dyscyplinarne.

Rozważenie nowych informacji lub zmian w faktach i okolicznościach

R120.9 Jeżeli zawodowy księgowy zostaje powiadomiony o nowych informacjach lub zmianach w faktach i okolicznościach, które mogłyby wpływać na to, czy zagrożenie zostało wyeliminowane lub zredukowane do akceptowalnego poziomu, księgowy odpowiednio ponownie ocenia oraz reaguje na to zagrożenie.

120.9 A1 Pozostawanie wyczulonym przez cały czas wykonywania czynności zawodowej pomaga zawodowemu księgowemu w ustaleniu, czy pojawiły się nowe informacje lub czy wystąpiły zmiany w faktach i okolicznościach, które:

(a) wpływają na poziom zagrożenia; lub

(b) wpływają na wnioski księgowego, na temat tego, czy zastosowane zabezpieczenia pozostają odpowiednie jako reakcja na zidentyfikowane zagrożenia.

120.9 A2 Jeżeli nowe informacje prowadzą do identyfikacji nowego zagrożenia, od zawodowego księgowego wymaga się oceny i, jeżeli to odpowiednie, reakcji na to zagrożenie. (Zob. paragrafy R120.7 i R120.10).

Reakcja na zagrożenia

R120.10 Jeżeli zawodowy księgowy uzna, że zidentyfikowane zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad nie są na akceptowalnym poziomie, księgowy reaguje na te zagrożenia poprzez ich wyeliminowanie lub zredukowanie do akceptowalnego poziomu. Księgowy dokonuje tego w następujący sposób:

(a) eliminując okoliczności, w tym korzyści lub powiązania, które powodują zagrożenia;

(b) stosując zabezpieczenia, tam, gdzie są dostępne i możliwe do zastosowania, w celu zredukowania zagrożeń do akceptowalnego poziomu; lub

(c) odmawiając lub przerywając wykonywanie określonej czynności zawodowej.

Działania w celu wyeliminowania zagrożeń

120.10 A1 W zależności od faktów i okoliczności, na zagrożenie można zareagować przez wyeliminowanie okoliczności powodującej wystąpienie tego zagrożenia. Jednakże, istnieją takie sytuacje, w których na zagrożenia można zareagować tylko poprzez odmowę lub przerwanie wykonywania określonej czynności zawodowej. Jest tak dlatego, że nie jest możliwe wyeliminowanie okoliczności powodujących wystąpienie zagrożeń i nie ma możliwości zastosowania zabezpieczeń w celu zredukowania zagrożenia do akceptowalnego poziomu.

WERSJA ROBOCZA

Zabezpieczenia

120.10 A2 Zabezpieczenia to indywidualne lub połączone działania podejmowane przez zawodowego księgowego skutecznie redukujące zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad do akceptowalnego poziomu.

Rozważenie znaczących osądów i wyciągnięcie ogólnych wniosków

R120.11 Zawodowy księgowy formułuje ogólny wniosek, czy działania, które podejmuje księgowy lub zamierza podjąć w reakcji na powstałe zagrożenia, wyeliminują te zagrożenia lub zredukują je do akceptowalnego poziomu. Formułując ogólny wniosek, księgowy:

(a) przegląda wszelkie dokonane znaczące osądy lub wyciągnięte wnioski; oraz

(b) wykorzystuje test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej.

Inne rozważania dotyczące stosowania założeń koncepcyjnych

Uprzedzenia

120.12 A1 Świadome lub nieświadome uprzedzenia wpływają na stosowanie zawodowego osądu przy identyfikowaniu, ocenie i reakcji na zagrożenia dla zgodności z podstawowymi zasadami.

120.12 A2 Przykłady potencjalnych uprzedzeń, których należy być świadomym przy dokonywaniu zawodowego osądu, obejmują:

- Zakotwiczenie, czyli tendencję do opierania się na informacji początkowej (uważanej za „kotwicę"), na podstawie której kolejne informacje są nieodpowiednio oceniane.
- Skłonność do polegania na automatyzacji, czyli tendencję do faworyzowania wyników generowanych przez zautomatyzowane systemy, nawet jeśli rozumowanie człowieka lub sprzeczne informacje budzą wątpliwości, co do wiarygodności lub przydatności takich wyników.
- Skłonność do polegania na łatwo dostępnych informacjach, czyli tendencję do przywiązywania większej wagi do zdarzeń lub doświadczeń, które natychmiast przychodzą na myśl lub są łatwo dostępne, niż do tych, które nie są dostępne.
- Skłonność do potwierdzania, czyli tendencję do przywiązywania większej wagi do informacji, które potwierdzają istniejące przekonania, niż do informacji, które zaprzeczają tym przekonaniom lub podają je w wątpliwość.
- Myślenie grupowe, czyli tendencję grupy osób do zniechęcania do indywidualnej kreatywności i odpowiedzialności, a w rezultacie do podejmowania decyzji bez krytycznego rozumowania lub rozważania alternatyw.
- Nadmierną pewność siebie, czyli tendencję do przeceniania własnej zdolności do dokonywania trafnych ocen ryzyka lub innych osądów czy decyzji.
- Skłonność do polegania na przypadkach reprezentatywnych, czyli tendencję do opierania rozumienia na wzorcu doświadczeń, zdarzeń lub przekonań, który jest uznawany za reprezentatywny.
- Selektywną percepcję, czyli tendencję do tego, by oczekiwania danej osoby wpływały na sposób postrzegania przez nią konkretnej sprawy lub osoby.

120.12 A3 Działania, które mogą złagodzić efekt uprzedzeń obejmują:

- Szukanie porady u ekspertów w celu uzyskania dodatkowego wkładu.
- Konsultacje z innymi osobami w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu krytycyzmu jako części procesu oceny.
- Odbycie szkolenia w zakresie identyfikacji uprzedzeń w ramach rozwoju zawodowego.

Kultura organizacyjna

120.13 A1 Skuteczne stosowanie ramowych założeń koncepcyjnych przez zawodowego księgowego jest wzmocnione, gdy znaczenie wartości etycznych, które są zgodne z podstawowymi zasadami i innymi przepisami określonymi w Kodeksie, jest promowane poprzez wewnętrzną kulturę organizacji księgowego.

120.13 A2 Promowanie kultury etycznej w organizacji jest najbardziej skuteczne, gdy:

(a) liderzy i osoby pełniące role kierownicze promują w organizacji znaczenie wartości etycznych oraz pociągają siebie i innych do odpowiedzialności za ich demonstrowanie;

(b) istnieją odpowiednie programy edukacyjne i szkoleniowe, procesy zarządzania oraz kryteria oceny i nagradzania, które promują kulturę etyczną;

(c) istnieją skuteczne polityki i procedury zachęcające i chroniące tych, którzy zgłaszają faktyczne lub podejrzewane nielegalne lub nieetyczne zachowania, w tym osoby zgłaszające przypadki naruszenia; oraz

(d) organizacja przestrzega wartości etycznych w kontaktach z osobami trzecimi.

120.13 A3 Od zawodowych księgowych oczekuje się, że będą zachęcać i promować w swojej organizacji kulturę opartą na etyce, biorąc pod uwagę ich pozycję i staż pracy.

Rozważania dotyczące badań, przeglądów oraz innych usług atestacyjnych i pokrewnych

Kultura firmy

120.14 A1 MSZJ 1 określa wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania odnoszące się do kultury organizacyjnej firmy w kontekście odpowiedzialności firmy za zaprojektowanie, wdrażanie i funkcjonowanie systemu zarządzania jakością w zakresie badań lub przeglądów sprawozdań finansowych, lub innych usług atestacyjnych i pokrewnych.

Niezależność

120.15~~2~~ A1 *Międzynarodowe standardy niezależności* wymagają od zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód zachowania niezależności podczas przeprowadzania badań, przeglądów lub innych usług atestacyjnych. Niezależność jest powiązana z podstawowymi zasadami obiektywizmu i uczciwości. Obejmuje ona:

(a) niezależność umysłu – stan umysłu pozwalający na wyrażenie wniosku wolnego od wpływów zagrażających zawodowemu osądowi, a tym samym pozwalający danej osobie na uczciwe działanie i zachowanie obiektywizmu oraz zawodowego sceptycyzmu.

(b) niezależność wizerunku – unikanie faktów i okoliczności, które są na tyle znaczące, że racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia skłonna byłaby uznać, że uczciwość, obiektywizm lub zawodowy sceptycyzm firmy lub członka zespołu wykonującego badanie lub usługę atestacyjną zostały naruszone.

120.15~~2~~ A2 *Międzynarodowe standardy niezależności* określają wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania ramowych założeń koncepcyjnych w celu zachowania niezależności podczas przeprowadzania badań, przeglądów lub wykonywania innych usług atestacyjnych. Od zawodowych księgowych i firm wymaga się przestrzegania tych standardów tak, aby zachować niezależność podczas wykonywania takich zleceń. Ramowe założenia koncepcyjne dotyczące identyfikacji, oceny i reakcji na zagrożenia dla przestrzegania podstawowych zasad stosuje się w taki sam sposób, jak w odniesieniu do przestrzegania wymogów niezależności. Rodzaje zagrożeń dla przestrzegania podstawowych zasad opisane w paragrafie 120.6 A3 są również rodzajami zagrożeń dla przestrzegania wymogów niezależności.

Zawodowy sceptycyzm

120.16~~3~~ A1 Zgodnie ze standardami badania, przeglądu i innymi standardami atestacyjnymi, w tym standardami wydanymi przez IAASB, od zawodowych księgowych wykonujących wolny zawód wymaga się zachowania zawodowego sceptycyzmu podczas planowania i przeprowadzania badań, przeglądów i innych usług atestacyjnych. Zawodowy sceptycyzm i podstawowe zasady opisane w Rozdziale 110 stanowią wzajemnie powiązane koncepcje.

120.16~~3~~ A2 Podczas badania sprawozdania finansowego przestrzeganie podstawowych zasad, pojedynczo i łącznie, pomaga w zachowaniu zawodowego sceptycyzmu, jak to przedstawiono w poniższych przykładach:

- *Uczciwość* wymaga od zawodowego księgowego postępowania w sposób otwarty i uczciwy. Na przykład, księgowy przestrzega zasady uczciwości poprzez:
  - ~~(a)~~ postępowanie w sposób otwarty i uczciwy w przypadku pojawienia się wątpliwości, co do przyjętego przez klienta stanowiska~~; and~~.
  - ~~(b)~~ zgłaszanie zapytań dotyczących niespójności informacji oraz poszukiwanie dalszych dowodów badania, aby odnieść się do wątpliwości dotyczących sprawozdań/oświadczeń*, które mogłyby być istotnie zniekształcone lub mogłyby wprowadzać w błąd, w celu podjęcia decyzji dotyczących właściwego działania w danych okolicznościach.
  - posiadanie siły charakteru, aby postąpić właściwie, nawet w obliczu nacisku na to, aby postąpić inaczej lub gdy postąpienie właściwie może mieć negatywne konsekwencje osobiste lub negatywne skutki dla organizacji. Właściwe postępowanie obejmuje:

    (a) nieustąpienie w obliczu dylematów lub trudnych sytuacji; lub

    (b) sprzeciwienie się innym osobom, gdy i o ile wymagają tego okoliczności, w sposób odpowiedni do okoliczności.

Postępując tak, księgowy przedstawia krytyczną ocenę dowodów badania, co przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

WERSJA ROBOCZA

- *Obiektywizm* ~~nakłada na wszystkich zawodowych księgowych obowiązek zapewnienia, że na ich zawodowy lub gospodarczy osąd nie mają wpływu~~ wymaga od zawodowego księgowego stosowania zawodowego lub gospodarczego osądu, na który nie mają wpływu:

  (a) uprzedzenia;

  (b) konflikt interesów; lub

  (c) niepożądane oddziaływanie ~~osób trzecich~~ lub niepożądane poleganie na osobach, organizacjach, technologii lub innych czynnikach.

  Na przykład, księgowy przestrzega zasady obiektywizmu poprzez:

  (a) rozpoznanie okoliczności lub powiązań, takich jak znajomość z klientem, które mogłyby narazić zawodowy lub gospodarczy osąd księgowego; oraz

  (b) rozważenie wpływu takich okoliczności i powiązań na osąd księgowego podczas oceny wystarczalności i odpowiedniości dowodów badania odnoszących się do sprawy istotnej dla sprawozdania finansowego klienta.

  Postępując tak, księgowy zachowuje się w sposób, który przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

- *Kompetencje zawodowe i należyta staranność* wymagają od zawodowego księgowego posiadania profesjonalnej wiedzy i umiejętności na poziomie koniecznym do zapewnienia świadczenia kompetentnych profesjonalnych usług oraz postępowania z należytą starannością zgodnie z mającymi zastosowanie standardami, przepisami prawa i regulacjami. Na przykład, księgowy przestrzega zasady kompetencji zawodowych i należytej staranności poprzez:

  (a) wykorzystanie wiedzy odpowiedniej dla branży i działalności gospodarczej klienta w celu prawidłowej identyfikacji ryzyk istotnego zniekształcenia;

  (b) projektowanie i wykonywanie właściwych procedur badania; oraz

  (c) wykorzystanie odpowiedniej wiedzy podczas wykonywania decydującej oceny tego, czy dowód badania jest wystarczający i odpowiedni w danych okolicznościach.

  Postępując tak, księgowy zachowuje się w sposób, który przyczynia się do zachowania zawodowego sceptycyzmu.

WERSJA ROBOCZA

CZĘŚĆ 2 – ZAWODOWI KSIĘGOWI ZATRUDNIENI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

ROZDZIAŁ 200

ZASTOSOWANIE RAMOWYCH ZAŁOŻEŃ KONCEPCYJNYCH – ZAWODOWI KSIĘGOWI ZATRUDNIENI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

…

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

…

200.5 A2 Zawodowi księgowi mogą promować stanowisko zatrudniającej ich organizacji podczas wspierania prawnie uzasadnionych celów i zadań zatrudniającej ich organizacji pod warunkiem, że żadne z oświadczeń nie są fałszywe ani nie wprowadzają w błąd. Działania takie zasadniczo nie wywołują zagrożenia promowania interesów.

200.5 A3 Im wyższe stanowisko zajmuje zawodowy księgowy, tym większa zdolność i możliwość dostępu do informacji oraz wpływania na polityki, decyzje oraz działania podejmowane przez osoby związane z zatrudniającą go organizacją. W zakresie możliwym do zrealizowania, uwzględniając stanowisko oraz staż pracy w organizacji, od księgowych oczekuje się sprzyjania i promowania w organizacji kultury opartej na etycznym postępowaniu zgodnie z paragrafem 120.13 A3. Przykłady działań, jakie mogłyby być podjęte, obejmują wprowadzenie, wdrożenie i nadzór nad:

- programami nauczania i szkolenia z etyki;
- procesami zarządzania i oceną wyników a także kryteriami nagradzania promującymi etyczną kulturę;
- politykami dotyczącymi etyki oraz informowania o naruszeniach*;
- politykami i procedurami opracowanymi w celu zapobiegania naruszaniu przepisów prawa i regulacji.

Identyfikacja zagrożeń

…

WERSJA ROBOCZA

ROZDZIAŁ 220

SPORZADZANIE I PREZENTACJA INFORMACJI

…

Wymogi i wskazówki dotyczące zastosowania

Postanowienia ogólne

…

220.3 A3 Do celów niniejszego rozdziału, sporządzanie lub prezentacja informacji obejmuje zapisywanie, zachowywanie i zatwierdzanie informacji.

R220.4 Podczas sporządzania lub prezentacji informacji zawodowy księgowy:

(a) sporządza lub prezentuje informacje zgodnie z odpowiednimi ramowymi założeniami sprawozdawczości, jeżeli ma to zastosowanie;

(b) sporządza lub prezentuje informacje w sposób niewprowadzający w błąd, ani niewpływający w niewłaściwy sposób na wynikający z umowy lub regulacji rezultat;

(c) stosuje zawodowy osąd do:

(i) przedstawienia faktów dokładnie i kompletnie we wszystkich istotnych aspektach;

(ii) wyraźnego opisania prawdziwego charakteru transakcji lub działalności gospodarczej;

(iii) klasyfikowania i zapisywania informacji w odpowiednim czasie i we właściwy sposób; ~~oraz~~

(d) nie pomija żadnych informacji z zamiarem wprowadzenia w błąd lub wpływających w niewłaściwy sposób na rezultat wynikający z umowy lub regulacji;

(e) unika niepożądanego oddziaływania lub niepożądanego polegania na osobach, organizacjach lub technologii; oraz

(f) jest świadomy ryzyka związanego z uprzedzeniami.

220.4 A1 Przykładem wpływania na wynikający z umowy lub regulacji niewłaściwy rezultat jest wykorzystanie nierealnego oszacowania z zamiarem uniknięcia naruszenia wymogu wynikającego z umowy, takiego jak warunki spłaty kredytu lub wymogu regulacyjnego, takiego jak wymóg kapitałowy dla instytucji finansowej.

…

Poleganie na pracy innych

R220.7 Zawodowy księgowy, który zamierza polegać na pracy innych osób, zarówno wewnątrz, jak na zewnątrz zatrudniającej go organizacji lub innych organizacji, stosuje zawodowy osąd w celu określenia, jakie podjąć kroki, jeżeli w ogóle, aby wypełnić obowiązki określone w paragrafie R220.4.

220.7 A1 Czynniki rozważane podczas ustalania, czy poleganie na innych jest racjonalne, obejmują:

- reputację i specjalistyczną wiedzę oraz zasoby dostępne innej osobie lub organizacji;
- czy inna osoba podlega pod mające zastosowanie standardy zawodowe i etyczne.

Takie informacje mogłyby być uzyskane z wcześniejszej współpracy lub na podstawie konsultacji z inną osobą lub organizacją.

…

WERSJA ROBOCZA

SŁOWNICZEK, W TYM WYKAZ SKRÓTÓW

Czynność zawodowa	Czynność wymagająca posiadania umiejętności z dziedziny rachunkowości lub pokrewnej, podejmowana przez zawodowego księgowego, w tym dotycząca prowadzenia ksiąg rachunkowych, rewizji finansowej, podatków, doradztwa z zakresu zarządzania oraz zarządzania finansowego.
Zawodowy osąd	*Zawodowy osąd obejmuje wykorzystanie odpowiedniego szkolenia, zawodowej wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiednio do faktów i okoliczności, zależnie od rodzaju i zakresu określonych czynności zawodowych oraz związanych z nimi korzyści i powiązań.* *Pojęcie to jest opisane w paragrafie 120.5 A4.*
Rezerwa na koszt usług profesjonalnych	Profesjonalne działania wykonywane dla klientów

---

Jednostka zainteresowania publicznego	(a) jednostka notowana na giełdzie papierów wartościowych; lub (b) jednostka: (i) zdefiniowana przez regulację lub przepisy ustawowe jako jednostka zainteresowania publicznego; lub (ii) dla której wymagane jest przeprowadzenie badania według regulacji lub przepisów ustawowych, zgodnie z tymi samymi wymogami niezależności, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych jednostek notowanych na giełdzie papierów wartościowych. Takie regulacje mogłyby być wydane przez odpowiedni organ regulacyjny, w tym przez regulatora w obszarze rewizji finansowej. *Inne jednostki mogłyby również zostać uznane za jednostki zainteresowania publicznego, jak to określono w paragrafie 400.8.*
Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej	*Test racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej jest rozważaniem przez zawodowego księgowego, czy te same wnioski zostałyby prawdopodobnie wyciągnięte przez inną stronę. Takie rozważenie jest dokonywane z perspektywy racjonalnej i dobrze poinformowanej strony trzeciej, która waży wszystkie znaczące fakty i okoliczności, o których księgowy wie lub można racjonalnie oczekiwać, że są mu znane w chwili wyciągania wniosków. Racjonalna i dobrze poinformowana strona trzecia nie musi być księgowym, jednakże powinna posiadać stosowną wiedzę i doświadczenie w celu zrozumienia i oceny odpowiedniości wniosków księgowego w sposób bezstronny.*

WERSJA ROBOCZA

Terminy te są opisane w paragrafie 120.5 A64.

Jednostka powiązana	Jednostka, która posiada którekolwiek z następujących powiązań z klientem: (a) jednostka ma bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad klientem, jeżeli klient jest istotny dla takiej jednostki; (b) jednostka posiadająca bezpośredni udział finansowy u klienta, jeżeli wpływ tej jednostki na klienta jest znaczący, a udział u klienta jest dla niej istotny; (c) jednostka, nad którą klient ma bezpośrednio lub pośrednio kontrolę; (d) jednostka, w której klient lub jednostka z nim powiązana, o której mowa w pkt (c) powyżej, posiada bezpośredni udział finansowy, który umożliwia znaczący wpływ na taką jednostkę i udział ten jest istotny dla klienta i powiązanej z nim jednostki, o której mowa w pkt (c); oraz (e) jednostka pozostająca pod wspólną kontrolą z klientem („jednostka siostrzana"), jeżeli zarówno jednostka siostrzana i klient są istotne dla jednostki, która sprawuje nad nimi obiema kontrolę.

WERSJA ROBOCZA

DATA WEJŚCIA W ŻYCIE

Niniejsza wersja zmian do Kodeksu wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2021 r. Dozwolone będzie jej wcześniejsze zastosowanie.

WERSJA ROBOCZA

Międzynarodowy kodeks etyki zawodowych księgowych (*w tym Międzynarodowe standardy niezależności*), projekty do dyskusji, materiały do konsultacji oraz inne publikacje IESBA są publikowane przez IFAC i IFAC jest właścicielem praw autorskich do tych dokumentów.

IESBA i IFAC nie ponoszą odpowiedzialności za straty poniesione przez jakiekolwiek osoby działające bądź powstrzymujące się od działania w oparciu o materiały zawarte w niniejszej publikacji, niezależnie od tego, czy strata taka wynika z zaniedbania, czy też z innych przyczyn.

„International Ethics Standards Board for Accountants", „*International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)*", „International Federation of Accountants", „IESBA", „IFAC", logo IESBA oraz logo IFAC stanowią znaki handlowe IFAC lub zarejestrowane znaki firmowe i znaki usługowe IFAC na terenie Stanów Zjednoczonych i innych krajów.

Prawa autorskie © październik 2020, International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone. W celu odtwarzania, przechowywania, przekazywania lub wykorzystywania w podobny sposób niniejszego dokumentu, z wyjątkiem jego wykorzystania wyłącznie do celów osobistych i niekomercyjnych, wymagana jest pisemna zgoda IFAC. Kontakt permissions@ifac.org.

Niniejsze *Zmiany do Kodeksu uwydatniające rolę zawodowego księgowego i jego oczekiwane mentalne nastawienie* opracowane przez International Ethics Standards Board for Accountants i opublikowane przez International Federation of Accountants w październiku 2020 r. w języku angielskim, zostały przetłumaczone na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) we wrześniu 2021 r. i są powielane za zgodą IFAC. Proces tłumaczenia *Międzynarodowego kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowych standardów niezależności)* był rozważony przez IFAC i tłumaczenie zostało przeprowadzone zgodnie z „Policy Statement—Policy for Translating and Reproducing Standards Published by IFAC". Zatwierdzonym tekstem *Międzynarodowego kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowych standardów niezależności)* jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst w języku angielskim *Zmiany do Kodeksu uwydatniające rolę zawodowego księgowego i jego oczekiwane mentalne nastawienie* © 2020 International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst w języku polskim *Zmiany do Kodeksu uwydatniające rolę zawodowego księgowego i jego oczekiwane mentalne nastawienie* © 2021 International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Revisions to the Code to Promote the Role and Mindset Expected of Professional Accountants,* October 2020.

Aby uzyskać zgodę na powielanie, przechowywanie lub przesyłanie, albo w inny podobny sposób wykorzystywać niniejszy dokument, napisz na adres: Permissions@ifac.org

WERSJA ROBOCZA

Opublikowany przez: IFAC International Federation of Accountants®

WERSJA ROBOCZA

IESBA
International
Ethics Standards
Board for Accountants®

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
T + 1 (212) 286-9344 **F** +1 (212) 286-9570
www.ethicsboard.org